

Mare

De comeback van
een vergeten beest

Pagina 11

Eindeloos wachtende
Russen sluiten Leidse
mascotte in hun hart

Pagina 3

Roostermakers spreken:
'Eén fout en 200 man
staan voor dichte deur'

Pagina 6

Radioloog bouwt MRI
voor Afrika die 'simpeler
maar ook slimmer is'

Pagina 7

Lisa van der Geest (midden) met teamgenoten Iris van der Stelt (voor) en Merel Bosma op de Weißensee. Foto Vincent Riemersma

Noordlaren kwam niet echt goed uit. En door de winst was er enorm veel persaandacht. Echt een gekkenhuis. Van studeren kwam niet veel.

'Mijn professor feliciteerde me en vroeg of ik uitstel wilde. Maar de Weißensee kwam er al weer bijna aan, dus ik dacht: "Ik maak het tentamen." Het is nèt gelukt, ik had een 5,7. Een studententien!

'Studeren combineren met topsport is best lastig. Ik doe marathons, maar wil me ook kwalificeren voor de vijf kilometer op de Olympische Spelen in Zuid-Korea in februari 2018. Dat is mogelijk. Ik zit bij de top op die afstand. Maar er mogen er maar twee naar Pyeongchang. Dan moet alles kloppen.

'Ik woon doordeweeks in Heerenvveen om te trainen in Thialf. Ik kan dan ook geen colleges volgen. Gelukkig wordt in de bachelor veel opgenomen, dan kun je *web lectures* terugkijken. De Universiteit Leiden doet dat goed. In de master is dat lastiger, want die colleges zijn in zaaltjes zonder camera. Mijn professor neemt met zijn dictafoon op en stuurt mij de opnamen. Dat is superfijn. En ik heb een lieve studieadviseur die mij heel erg goed helpt.

'Het is goed dat ik me ook op mijn studie richt. Als ik alleen focus op het schaatswereldje, gaat het niet goed. Ik moet de lol ervan blijven inzien. Het moet niet té serieus worden. Ik ben geen lid van een studentenvereniging. Nachten doorhalen is er niet bij, maar ik hou wel van een wijntje op zijn tijd.

'Ik vind het jammer dat Leiden waarschijnlijk geen mooie nieuwe ijsbaan krijgt. Er is nu een kleine baan van tweehonderd meter waar ik zelf heb leren schaatsen, maar die is echt aan vervanging toe. Absolute toppers als Margot Boer, Kjeld Nuis en Kai Verbij hebben er ook veel tijd doorgebracht. Straks moet iedereen naar Den Haag. Dat maakt het voor talent in deze regio veel moeilijker.

'Als ik de keuze krijg: goud op de Olympische Spelen, of winnen op de Bonkevaart, ga ik voor de Elfstedentocht. Natuurlijk is fantastisch. Rijden tussen de rietkragen en klunen, er bestaat niets mooiers. Een oer-Hollands gevoel. Ik heb de tocht niet bewust meegemaakt: ik was drie toen die in 1997 voor het laatst werd gereden. Als het er ooit van komt, zet ik alles op alles. Ik moet en zal winnen. Al val ik vijftig keer.'

Ik. Moet. Winnen.

Na marathon wint Lisa van der Geest ook Alternatieve Elfstedentocht

Rechtenstudent Lisa van der Geest won de twee belangrijkste wedstrijden op natuurijs. 'Toen ik voor de zoveelste keer op het ijs lag, dacht ik: ik kap ermee. Ik sta niet meer op. Kom me maar halen.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Het was heel sneu voor Elma de Vries. Maar blijven staan, hoort ook bij de sport', zegt rechtenstudent en topschaatser Lisa van der Geest (23), die vorige week de Alternatieve Elfstedentocht op de Weißensee in Oostenrijk won. Ze versloeg De Vries die alleen op de finish afreed, maar vlak voor de meet op dramatische wijze viel. 'Het was een wedstrijd waar iedereen steeds onderuit ging', vertelt

Van der Geest over de uitputtingslag van tweehonderd kilometer. 'Al viel Elma natuurlijk op een heel onfortuinlijk moment. De eerste honderd kilometer ging het nog wel. Maar toen ging het dooiën. Het werd *slushpuppy*-ijs, zoals wij dat noemen. Dan ben je niet aan het glijden maar aan het lopen. En nog erger: je ziet de scheuren in het ijs niet meer.

'Ik ben in de laatste ronde zeven keer gevallen. De televisiekijkers hadden eigenlijk de laatste 25 kilometer moeten zien. De een na de ander ging neer. Het was ongelofelijk.

'We hebben er acht uur over gedaan, terwijl het ook in zesentwintig kan. Er deden iets van zestig vrouwen mee. In de uitslag staan er uiteindelijk tien. Dat zegt veel.

'Ik was in de laatste ronde samen met Elma ontsnapt. Maar dan viel ik weer, reed het gat dicht en ging andermaal onderuit. Ik had overal superveel pijn.

'Als je voor de zoveelste keer met je snufferd op het ijs ligt, denk je: ik kap ermee. Ik sta niet meer op. Kom me maar halen. Maar dan krijg je toch weer dat gevoel: Ik. Wil. Winnen. En krabbel je weer op.

'Door de uitputting kun je niet goed meer denken. Er gaat niet genoeg suiker naar je hersenen. Dan ga je rare dingen doen. Een teamgenoot miste een bidon die werd aangegeven. Ze was laaiend, zwakte over het ijs van woede. Terwijl je normaal zou denken: "Oké. Ik pak 'm de volgende ronde wel."

'Door de vermoeidheid word je

heel emotioneel. Als mensen langs de kant staan te klappen, moet je haast huilen omdat ze je steunen.

'Ik juichte niet toen ik over de streep kwam. Ik was helemaal nat van het vallen, bibberde van de kou en besefte nauwelijks wat er gebeurde. Snel de prijsuitreiking en dan vlug naar de sauna en douchen. Pas als je bent opgewarmd en contact hebt met het thuisfront, komen je gevoelens helemaal los.

'Op 18 januari won ik de eerste marathon op natuurijs van deze winter, in Noordlaren. Dat was natuurlijk een heel mooie overwinning.

'Ik ben alleen net aan mijn master arbeidsrecht begonnen en moest twee dagen na die wedstrijd nog een hertentamen toen om de bachelor af te ronden. Dus de marathon in

Weerstand tegen watercooler-verbod

Er is binnen de universiteit weerstand tegen het milieubeleidsplan. 'We moeten de maatregelen beter uitleggen en een breed draagvlak creëren.'

Pagina 4

Rector verzet zich tegen boosheid

'De wetenschap mag *nooit nooit nooit* ondermijnd worden', zei rector magnificus Carel Stolker tijdens 442ste viering van de dies natalis van de universiteit.

Pagina 5

Nullen hoeven niet langer te zwijgen

Amsterdam heeft de gedragscode voor ontgroeningen aangescherpt. Geen zwijgcontracten en geen vernederingen meer. Wel: verplicht tandenpoetsen.

Pagina 5

Minder regels, maar niemand merkt het

De overheid probeert om wetgeving te verminderen, maar ondernemers merken daar weinig van. 'We willen ons aan de regels houden, maar help ons.'

Pagina 9

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Red Rechts

DOOR BART BRAUN Waarschijnlijk laat Bussemaker de motie Straus/Duisenberg (beiden VVD) gewoon nog vijf weken verstoffen in haar postvak, maar aangenomen is 'ie wel. Of ze de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen wil laten uitzoeken of 'zelfcensuur en beperking van perspectieven in de wetenschap een rol spelen in Nederland.

Dat klinkt behoorlijk neutraal, maar Pieter Duisenberg maakt er geen geheim van waar 't eigenlijk om draait: universitair Nederland is links. Té links, misschien wel.

Je hart breekt, natuurlijk. Rechtse hoogopgeleide mensen, de meest bedreigde en achtergestelde groep van Nederland. Ze moeten al dagelijks in de media vertellen dat de media hun geluid niet laten horen, en nou zouden ze ook nog buitengesloten worden in universiteitsland. Teleurgesteld en afgewezen gaan ze dan maar elders aan de slag. De voor rechts zo aantrekkelijke verlokkingen van het academisch bestaan, zoals baanonzekerheid, gebrek aan status, lage salarissen en nooit een hypotheek: voor hen blijven ze tragisch onbereikbaar.

Gelukkig staat er nu iemand op om deze groep zonder politieke of culturele macht een hand te reiken. Pieter Duisenberg, de redder van rechts.

Het viel alleen een beetje op dat de linkse wetenschappers wel erg fel reageerden op zijn motie. Gedachtenpolitie! Aantasting van het stembusgeheim! Het is helemaal geen belangrijk probleem! Iedereen weet dat de linksheid van Academia het gevolg is van carrièrevoorkeuren!

Oh?

Hadden we niet net met elkaar afgesproken dat we niet meer 'die wijven willen gewoon graag kinderen baren' zouden roepen, als het ging over een schijnbaar tekort aan vrouwelijke hoogleraren? Het zou immers best kunnen dat vrouwen andere carrièrevoorkeuren hebben dan mannen, maar daar kan je niks zinnigs over zeggen zolang ze aantoonbaar stelselmatig op achterstand worden gezet. Zorg eerst maar eens voor gelijke kansen, dan trekken we daarna wel eventuele andere factoren uit de kast.

Worden rechtse mensen en meningen over de gehele linie ook ietsje negatiever behandeld aan de universiteit? Het grote probleem is dat universiteiten draaien om slim zijn, en dat je mensen die jouw mening delen al gauw slimmer vindt. PVV'er Martin Bosma had enorm veel moeite om een promotor te vinden. Was dat puur en alleen omdat hij een matig historicus is? Zijn werkelijk al die andere jongetjes en meisjes die aan een proefschrift beginnen ordes van grootte beter dan Bosma?

Klopt het dat de aantoonbaar invloedrijke rechtse filosoof Ayn Rand in de curricula ontbreekt, zoals een UvA-student beklagde? En is dat dan echt alleen omdat ze te simplistisch is? Of wuiven linkse docenten haar werk en invloed net iets makkelijker als simplistisch opzij, dan de denkers uit eigen hoek? Als studenten inderdaad teveel in een linkse bubbel worden gehouden, krijgen ze niet de vorming waar ze recht op hebben.

Duisenberg en zijn medestanders hebben alleen maar anekdotes. Die kun je makkelijk negeren: een paar anekdotes maken nog geen data. Voor data heb je onderzoek nodig. Hopelijk komt het er.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.skloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert • Mattijn de Groot • Holger Gzella •
Marit de Roij • Marlies Rothoff • Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb • Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot • Bandirah • Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) • Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) • Birgül Açıksöz • Joline Cramer •
drs. Bart Funnekotter • drs. Malou van Hintum •
mr. Folkert Jansma • Merian Kuipers • Josephine Say •
Prof. dr. Nico Schrijver • Marieke Vinkenog •
Dr. Hans Vollaard • Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van Mare 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Je moet juist vernederd worden

Een paar dagen geleden zat ik met een Russische vriend in een restaurant bij te praten. Hij woont inmiddels in Nederland. Ik vertelde hem over het tentamen kunstgeschiedenis dat ik moest afleggen toen ik een semester in Sint-Petersburg studeerde.

Het tentamen bestond uit het geven van een presentatie over een kunstschilder en het in ontvangst nemen van de meedogenloze kritiek van de docent, beide voor een groep studenten. Vervolgens liet de docent een aantal foto's zien van Russische schilderijen, waarvan de schilder en de titel genoemd moesten worden. Dit gebeurde eveneens terwijl twaalf paar ogen toekeken. Wanneer het slachtoffer meerdere wereldberoemde schilderijen niet met de juiste kunstenaar wist te verbinden werd het akelig stil in het lokaal. Alle andere aanwezigen wisten immers precies om wie het ging.

Het publiek keek met ingehouden adem toe hoe de docent langzaam met zijn vingers door de stapel foto's ging, op zoek naar een volgende kans. Als hij het echt had opgegeven pakte hij een werk van Malevitsj, een van de grondleggers van de abstracte kunst wiens strepen en vierkanten een blinde nog herkent. Afgang compleet.

Mijn vriend haalde zijn schouders op. Hij wees me erop dat vrijwel alle tentamens in Rusland mondeling worden afgenomen. Verbaasd antwoordde ik dat het me helemaal niet ging om het mondelinge aspect, maar om de aanwezigheid van het publiek.

Ook het tentamen spreekvaardigheid werd in het klaslokaal afgenomen. Wanneer je even niet op een woord kon komen liet de docente je te midden van je geconcentreerd naar de tafel starende kameraden rustig nadenken, terwijl je je cijfer in haar vragende ogen zag dalen. Wanneer je te langdradig werd, kapte ze je direct af.

'Maar dat hoort erbij!' riep mijn vriend uit. 'Je moet wel een beetje vernederd worden, daar drijft het hele systeem op.' Hij vertelde over de dynamiek van een gemiddeld mon-

deling tentamen in Rusland. De docent stelt je een vraag, en als je het antwoord niet weet gaat hij alvast door naar iemand anders, zogenaamd om je wat tijd te geven om na te denken. Hij weet dondersgoed dat je het antwoord vervolgens door je buurman ingefluisterd krijgt, maar dat is ook precies wat hij wil. Jonge mensen opleiden gaat evengoed om het doorgeven van kennis als om het kweken van kameraadschap. Een erfenis van het communisme. Omdat ook in Rusland niets zonder tegenprestatie gebeurt, heb je daarna wel een beledigende opmerking van hem tegood.

Hoe anders is dat in Nederland. Spieken is hier *not done*. Als je een tentamen moet maken in een uitpuilende collegezaal in het Lipsius komt dat niet door een dubbele agenda van de examinerator, maar door oprechte organisatorische onkunde. Mijn enige ervaring met een docent die ruimte inbouwde voor een frauduleus momentje betrof nota bene een uit Rusland afkomstige vrouw. Zij maakte er een gewoonte van om halverwege het tentamen het lokaal even uit te lopen. Ironisch genoeg werd daar uit verwarring en achterdocht, en wellicht zelfs uit fatsoen, amper gebruik van gemaakt.

Het publiekelijk aan de schandpaal nagelen van studenten zit gelukkig niet in onze cultuur ingebakken, maar een beetje meer Hollandse directheid in het onderwijs zou geen kwaad kunnen. De enige studieonderdelen die in het openbaar worden beoordeeld zijn presentaties, en daar geven docenten liever geen al te harde kritiek op voor een volle klas.

Want dat is zielig.

Het gevolg is nog slechtere presentaties en een hele generatie die opgroeit zonder ervaring met kritiek of harde woorden. Terwijl het zo nuttig kan zijn om eens ongecensureerd te horen dat je er niks van gebakken hebt. Daar worden we uiteindelijk allemaal beter van.

MARIT DE ROIJ is student geschiedenis en Russische Studies

Eindeloos wachten ligt Russen wel

De internetdoorbraak van het LUMC-beeld Zjdoen

Zjdoen, van linksboven met de klok mee: wachtend op salaris, als Poetin, als Lenin (in het schilderij 'Een bezoek aan Lenin' van Valentin Serov), bij de brug die de Krim met het Russische vasteland moet verbinden (#wachtenopdebrug), als 'Meisje met de perziken' (schilderij van Serov), wachtend op de nieuwe wagons van de metro ("Het duurt echt niet lang meer!") en als 'Bojarynja Morozova' (schilderij van Vasili Soerikov).

Een beeld uit het Leids Universitair Medisch Centrum veroverd het Russische internet. 'Moeten jullie dit lieve schepsel eens zien!'

DOOR MARIT DE ROIJ Het beeld lijkt een soort kruising tussen een zeeolifant en een mens dat met gevouwen handen geduldig op een bankje zit te wachten. Afgelopen december kocht het ziekenhuis het van de jonge beeldhouwster Margriet van Breevoort.

Een Russische LUMC-medewerkster plaatste eind januari een foto van het beeld op

Pikabu, de Russische versie van Reddit. 'Moeten jullie dit lieve schepsel eens zien!' Rusland viel direct voor de aandoenlijke hulpeloosheid van het wezen. Het beeld heet officieel Homunculus Loxodontus, maar werd al snel omgedoopt tot Zjdoen: De Wachter, een ongemakkelijk klinkende verbastering van het werkwoord zjdat, dat wachten betekent. Een meme was geboren.

Zjdoen dook in mum van tijd overal op het Russischtalige internet op. Wachtend op een stoeltje in het postkantoor, wachtend op de brug die de Krim met het vasteland van Rusland moet verbinden, wachtend

tussen de Russische ministers op het opheffen van de sancties. Oppositieleider Navalny fotoshopt Zjdoen in de stoel van de rechter in de zoveelste strafzaak waarin hij momenteel terechtstaat.

Zjdoen lijkt de Russische volksaard perfect in een beeld te vatten. In Rusland, waar het individu machteloos staat tegen de bureaucratie, maakt eindeloos wachten een belangrijk deel uit van het dagelijks leven. Net als Zjdoen laten Russen alles rustig over zich heen komen. Een van de populairste afbeeldingen toont het wezen zittend naast rocklegende Viktor Tsoi, die in de

jaren tachtig beroemd werd met zijn hit 'Wij wachten op veranderingen'. Zjdoen wacht nog steeds.

Bij gebrek aan vrije media is het internet de plaats waar Russen naar toe trekken om hun ongenoegen te uiten. Maatschappelijke problemen kunnen niet op de kaart gezet worden door een legitiem parlement, onafhankelijke rechtspraak of demonstraties, dus is internetsatire het enige wapen tegen de autoriteiten.

Zelfspot maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Daarom hebben internethypes in Rusland vaak een ander karakter dan de afbeeldingen die bij ons populair worden. In het westen doen kattenplaatjes of herkenbare sociale situaties het goed, in Rusland drijven memes de spot met de eigen ellende. De razendsnelle opkomst van het hulpe-loze schepsel Zjdoen past uitstekend in die traditie.

Behalve in wachtkamers, bouwputten en restaurants maakt Zjdoen ook zijn opwachting in de Russische kunst. Zijn onschuldig wachtende voorkomen is haast een vanzelfsprekendheid in de klassieke tafereelen van edelen en volksopstanden. Hij is er volkomen op zijn plaats. Beleefd om zich heen kijkend, niet in staat iets aan zijn eigen situatie te veranderen. De machteloze gewone Rus is geen fenomeen van de laatste twintig jaar.

'We zien veel bezoekers vrolijk op het beeld afstappen, er worden selfies gemaakt en kinderen gaan er graag naast zitten,' laat LUMC-woordvoerder Sharon Rijkaart weten. 'Het is aibaar. Het is ontzettend leuk dat het kunstwerk zoveel positieve reacties krijgt, maar het is natuurlijk primair bedoeld voor onze jonge patiënten.' Zjdoen verhuist binnenkort naar het Willem-Alexander Kinderziekenhuis. Tot die tijd kan hij nog in de hal van het LUMC worden bezichtigd. En op internet, natuurlijk.

Peilingen

Met de Peilingwijzer wordt de foutmarge van politieke peilingen wat verkleind. Maar het is geen magisch tovermiddel, zegt bedenker en universitair docent politicologie Tom Louwerse.

Wat is de Peilingwijzer?

'Het voegt alle verschillende peilingen, die niet altijd hetzelfde zeggen, op een verantwoorde manier samen. Je ziet vaak dat bij de ene peiling de partij wat omhoog gaat, en bij de andere wat omlaag. Wat moet je daar als gebruiker mee?

En aan de andere kant dan zie je ook dat er grote verschillen zijn in scores per partij. De VVD scoort bijvoorbeeld altijd beter in de peilingen van Ipsos, dan in die van peil.nl.'

Hoe komt dat?

'De samenstelling van de groep die gepeild wordt is belangrijk. Er worden internetpanels geraadpleegd, maar hoe zijn die mensen daarin terechtgekomen? Tweede verklaring zijn correcties die worden toegepast en ten derde heb je verschillen in vraagstelling. Het lijkt een simpele vraag: op wie ga je stemmen op 15 maart? Maar er zitten wel variaties in. Bij de ene peiling mogen mensen maar één partij aanwijzen, bij anderen 5 of 10. Bij sommige mogen ze de kans aangeven op welke partij ze stemmen. Die verdelen dus in feite honderd stemmen.'

Wat doet de Peilingwijzer vervolgens?

'Bij peilingen worden twee fouten gemaakt. Je hebt de willekeurige fout, die wordt veroorzaakt door de willekeurigheid van het panel. Die wordt beperkt door meer peilingen te doen, en dat is wat de Peilingwijzer in feite doet. Een uitschieter van één peiling wordt er zo uitgehaald.

'Maar een andere bron van fout is vertekening, of structurele fouten. Een overdreven voorbeeld: als alle peilingen voor de SGP tien zetels te laag zitten, dan zal de Peilingwijzer dat ook doen. Het is in die zin geen magisch instrument.'

Wat zeggen ze wel?

'De waarschuwing is: peilingen zijn instrumenten die een redelijk beeld geven, maar je moet rekening houden met de foutmarges en eventuele vertekeningen.

'Als de SGP een zetel stijgt, valt dat in de foutmarge. Dan kan je niet zeggen: die marge negeer ik wel even. Mijn advies aan alle media is dan ook: negeer de foutmarges niet, en kijk naar de trends.

'De NOS gebruikt de Peilingwijzer al een tijd. Die overleggen ook met mij, wat kunnen we op basis hiervan nou zeggen? Ze doen dan alleen uitspraken die statistisch significant zijn.'

Hoe ziet een ideale peiling eruit?

'Een van de dingen is om het onderzoekspanel zo representatief mogelijk te maken. Een goed voorbeeld daarvan is het LISS-panel, dat investeert in het maken van een goede steekproef. Ze trekken een aselechte steekproef van huishoudens, en die benaderen ze allemaal. Als die niet willen, doet LISS veel moeite om ze wel mee te krijgen.

'Het probleem is het prijskaartje: het is ontzettend duur. Die mensen moeten benaderd worden met brief, en thuis, en als ze geen computer hebben krijgen ze die.

'Een internetpanel is dan veel goedkoper. Maar hoe meer je investeert, hoe beter je resultaat.'

Zou de overheid daarin moeten investeren?

'Ik zou dat heel gevaarlijk vinden. Dat lijkt me meer iets wat in dictaturen gebeurt. Dat ze een centrale peiling opzetten die zegt: Goh, de Grote Leider is wel populair. Dat lijkt me niet de taak van de overheid.' **AK**

Frutti di Mare

Geen ja-woord voor een tientje

DOOR MARLEEN VAN WESEL Tre'Shawn Griffin (23), net klaar met political science aan de Leidse vestiging van Webster University) uit Ohio schrijdt door de Trouwzaal van het stadhuis. Uit zijn oordjes klinkt *Athair ar Neamh* van Enya. 'De muziek van *The Swedish Royal Wedding*. Die móest op mijn bruiloft ook klinken', zegt hij.

Op 16 mei is het pas echt zo ver, maar vorige week zaterdag nodigde de Gemeente Leiden aanstaande bruidsparen uit voor een zogeheten trouwinspiratiemiddag. 'Ik wilde hier alvast een keer lopen, op deze muziek', zegt Griffin. Zijn aanstaande echtgenoot is thuisgebleven. 'Toen hij hierover las, gooide hij de aankondiging meteen mijn kant op: écht iets voor mij. Ik heb hem ontmoet in augustus 2015, op de dag dat ik hier kwam studeren. Een Leidenaar, precies wat ik nodig had, want ik sprak nog geen woord Nederlands.'

Griffin heeft wel een goede vriendin meegenomen naar de Trouwzaal, Haroun Busby (34, counseling psychology, Webster), die zelf ook meteen even rondkijkt bij alle kraampjes. 'Zonder haast, want mijn vriend en ik hebben nog geen concrete trouwplannen', zegt ze. 'Maar de dj en de fotograaf die zich hier presenteren, ga ik alvast onthouden.'

Die fotograaf is Melissa Vermeulen (22, net klaar met de master journalistiek & nieuwe media), die een eigen bedrijf in

bruidsfotografie en -film is gestart. Ook zij heeft meteen zelf even rondgekeken. 'De make-uptafel sprak me wel aan. Het lijkt me leuk om mijn haar op mijn trouwdag heel mooi te doen. Ik zou best willen trouwen in Leiden. Het is een superromantische stad.'

'We zijn er nog niet echt mee bezig', zegt haar vriend Max Hofmeister (27, afgelopen jaar afgestudeerd bij criminologie). 'Ik ben meegekomen om straks te helpen afbreken en opruimen. Bruiloften zijn altijd wel mooie feestjes, maar we moeten eerst even sparen. Althans: ik zou niet voor een tientje op maandagmiddag mijn ja-woord willen geven. Op onze eerste date hadden we al afgesproken in het Trouwstraatje.'

Verderop staan standjes van een hotel en een Leidse rederij en achterin kunnen paren een onofficieel proefhuwelijk sluiten voor een dag. De middag is echter geen trouwbeurs (zoals de gemeente het vooraf in haar eigen persbericht overigens wel noemde), benadrukt Maxime Boven (22). Tussen het voltooien van haar bachelor psychologie in september 2016 en het vervolg van haar studie, is ze momenteel 'projectleider Trouwstad Leiden'. Voorafgaand aan het evenement had CDA'er Joost Bleije raadvragen gesteld aan het Leidse college van B&W. Het huwelijk in de schijnwerpers, dat juichte de partij toe, maar zo'n commerciële beurs is geen taak van de gemeente

Tre'Shawn Griffin (links), zonder aanstaande man, maar met vriendin Haroun Busby bij fotograaf Melissa Vermeulen (rechts). Foto Marc de Haan

en de Trouwzaal is daar bovendien niet voor bestemd. 'Er is niks te koop of te reserveren, zoals op een beurs', legt Boven uit. 'Deze middag is vooral bedoeld om te inspireren.'

Dat treft. 'De kraampjes zijn leuk voor de inspiratie, maar wij hebben eerlijk gezegd niet het budget dat ze hier misschien denken', zegt Anne Tilanus (psychologie) namelijk. Op 30 augustus trouwt ze met Key Tengeler (geschiede-

nis). 'Die datum ligt vast en deze zaal is al gereserveerd', zegt hij. 'Verder moet er nog veel gebeuren, maar het is nog best ver weg', vindt Tilanus. Ze zijn allebei pas 22, maar, zegt Tengeler.

'We zijn al zeven jaar bij elkaar, waarvan we drie jaar samenwonen...' Tilanus: 'Bijna vier!' Tengeler: 'Oké, drieënhalft. Maar we trouwen dus eigenlijk helemaal niet zo snel.' Tilanus: 'Voor ons voelt dit gewoon als een goed moment.'

Nieuws

Njord wint Zijlhead

De gestuurde Gevorderde Dames Vier van Njord hebben afgelopen zondag de 47e editie van de Zijlhead gewonnen. Dat is een wedstrijd georganiseerd door studentenroeivereniging Asopos de Vliet voor ploegen van alle roeiverenigingen uit de regio. 'Het winnende team was zeker niet het allersnelste', vertelt Dahrán Coban, abactis van Asopos. Relatief echter wel: de tijden worden namelijk omgerekend voor factoren als geslacht, boottype en ervaring. Coban: 'Zo win je bijvoorbeeld niet van alle eerstejaars achten, maar echt van iedereen.' Met hun tijd zaten de Njord-dames het dichtst bij hun vooraf bepaalde streeftijd. Over anderhalve week begint het nieuwe roeiseizoen met de WinterWedstrijden in Delft.

Warmetriendag

Op vrijdag 10 februari draait de universiteit de verwarming lager. Het is dan Warmetriendag. 'Vorig jaar deed de universiteit ook al mee. Het scheelde 8,5 procent energie ten opzichte van andere dagen, voor de hele universiteit', zegt bestuurskundestudent Willem de Graaf. Hij is bestuurslid van Green Keys Leiden, de studentduurzaamheidscommissie van de universiteit. Warmetriendag is een initiatief van het Klimaatverbond en wordt landelijk medegeorganiseerd door energieleverancier Greenchoice. In het Kamerling Onnes Gebouw, Lipsius, Van Steenis, Gorlaeus, Snellius en bij Sociale Wetenschappen wordt gratis warme chocolademelk uitgedeeld, om 10.30, 12.30 en 14.30 uur.

NVAO tevredener

Opleidingen moeten om de zoveel tijd goedgekeurd – geaccrediteerd – worden door de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie. Die was erg positief over 2016, meldt hun Jaarbericht. Van de 260 opleidingen die ze keurden, kregen er maar vijf een onvoldoende met bijbehorende herstelperiode. In 2015 kreeg nog meer dan één op de tien beoordeelde studies die straf. 'De opleidingen hebben de toetsprocedures beter op orde, en de kwaliteit van de afstudeerwerken is toegenomen', aldus het NVAO. Van de beoordeelde universitaire opleidingen kreeg 24 procent het predikaat 'goed', tegenover zes procent in 2015. Van de zestien nieuwe universitaire opleidingen kregen er twaalf een positief oordeel, en vier een positief oordeel 'onder voorwaarden'.

Dwargarbeiders

SP-Kamerleden Sadet Karabulut en Harry van Bommel hebben schriftelijke vragen ingediend naar aanleiding van Leids onderzoek. Hoogleraar Koreastudies Remco Breuker liet zien dat er stelselmatig Noord-Koreaanse dwargarbeiders worden ingezet voor vies en gevaarlijk werk in Polen. Europese media, van *The Telegraph* tot *Mare*, berichtten erover. Zes maanden later, willen de SP'ers van de ministers van Sociale en Buitenlandse Zaken weten of Nederland hier geen vuile handen maakt. Zitten of zaten hier ook Noord-Koreaanse dwargarbeiders? En worden er bijvoorbeeld Nederlandse schepen onderhouden op die Poolse scheepswerven?

Geld voor huurders

Wie in 2016 een kamer huurde, met gedeelde voorzieningen, kan tot en met 1 mei de Tegemoetkoming woonlasten kamerhuurders aanvragen. Tenminste, als je afvalstoffen- en rioolheffing betaald hebt, via huur of servicekosten. De gemeente compenseert namelijk onzelfstandige huurders met een laag inkomen en een vermogen van minder dan 4.511 euro. Aanvragen kan via leiden.nl/student.

iPods tegen Alzheimer

Wie nog een oude iPod heeft, kan die inleveren bij de Universiteitsbibliotheek. De Lionsclub Leiden Lakenstad verzamelt de apparaten voor Music & Memory. Die stichting zorgt ervoor dat Alzheimerpatiënten in verzorgingstehuizen naar verouderde muziek kunnen luisteren.

Blijf van de watercoolers af

Uitvoering milieuplan verloopt nog niet soepel

De universiteitsraad is kritisch op de uitvoering van het milieubeleidsplan. Er is binnen de universiteit terughoudendheid en zelfs weerstand tegen bepaalde maatregelen.

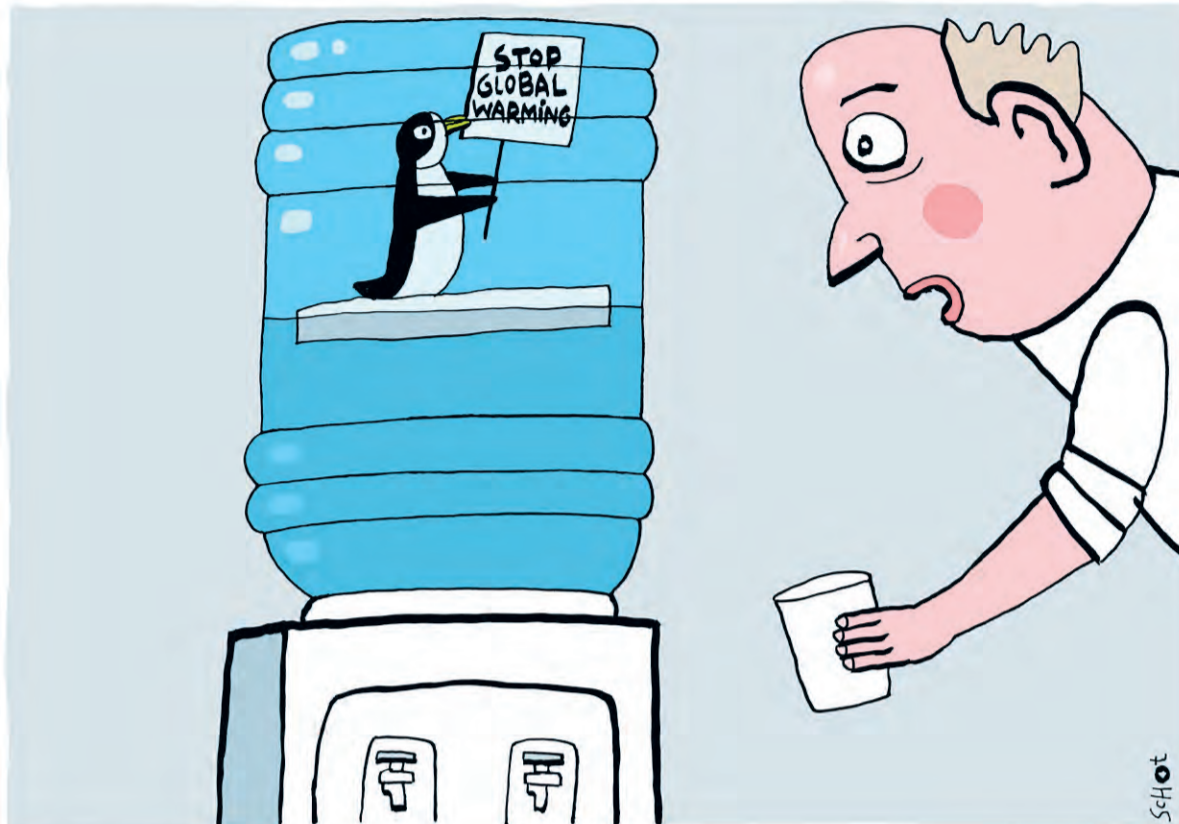
DOOR VINCENT BONGERS 'Vorig jaar werd het milieuplan ingevoerd. De ambities zijn er, maar het beleid sijpelt maar moeilijk door de universitaire bestuurslagen heen. Dat valt tegen', zei Sander van Diepen van studentenpartij ONS Leiden en voorzitter van de raadscommissie financiën en huisvesting tijdens de raadsvergadering vorige week. 'Er is nog de nodige terughoudendheid bij medewerkers wat betreft bepaalde maatregelen.'

Bijvoorbeeld als het gaat om watercoolers. Die zijn niet erg milieuvriendelijk. Die kun je toch makkelijk verwijderen en water uit de kraan nemen. Maar er zijn dan toch personeelsleden die niet willen dat de watercoolers verdwijnen; er is weerstand. Beter uitleggen waarom bepaalde maatregelen nodig zijn, is van belang.'

Naast de onnodige watercoolers mag het aanbod van waterflesjes in de horecavoorzieningen van de universiteit ook wel wat verminderen.

'Er is best vaak een afwachtende houding als het gaat om dit beleid', zei Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS. 'We horen zelfs dat het vaak al moeilijk is om überhaupt met directeurs bedrijfsvoering een afspraak te maken over het uitvoeren van zaken. Er is geen tijd, of er wordt niet teruggemaid.'

Er is ook nog het nodige te winnen op het gebied van reizen. Van Diepen: 'Het is lastig om bij het universitair reisbureau aan treintickets te komen.' Daardoor pakken medewerkers ook voor relatief korte rei-

zen toch vaak het vliegtuig, terwijl dat eigenlijk niet de bedoeling is. Als de universiteit voorop wil lopen met groener reizen, dan moet de reisagent met betere alternatieven komen voor trein- en vlieguren, aldus de raad.

Charlotte de Roon van promovendipartij PhDoc: 'Er wordt veel verhuisd binnen de universiteit. En er zijn veel nieuwe panden. Die moeten er strak uitzien met vers meubilair. Dat is ook op het gebied van duurzaamheid een enorme lastenpost. Zijn we dan wel goed bezig? Wat gebeurt er eigenlijk met

overbodig geworden ruimtes en spullen?'

'Er wordt gewerkt aan een soort Marktplaats voor studenten en medewerkers', vertelde Van Diepen. 'Maar dat loopt ook tegen problemen aan. Wie is er bijvoorbeeld verantwoordelijk als een net overgenomen krakkemikkige universitaire bureaustoel uit elkaar valt? Dat soort ongelukigheden.'

De Roon vond het ook raar dat er een pilot afval scheiden loopt bij de faculteit Sociale Wetenschappen. 'Waarom een proef? Je kunt toch overal vuilnisbakken voor geschei-

den afval neerzetten?'

Van Diepen: 'Het is lastig om dat voor de hele universiteit in een keer goed te doen. Je wilt voorkomen dat er dan wel bakken met vier gaten staan, maar dat op het einde van de rit weer alles bij elkaar wordt gegooid.'

De raad wil ook graag een duurzaamheidsprijs voor studenten in het leven roepen, om zo het 'ken-niskapitaal van studenten ten volste te benutten'. De universiteitsraad heeft het college van bestuur gevraagd om hier budget voor te reserveren.

Meer geld vragen mag niet

De aanschaf van een managementgame voor 35 euro of een verplicht kamp van 200 euro: het zijn voorbeelden van onrechtmatige eigen bijdragen naast het collegegeld. 'Dat mag dus niet', zegt ISO-voorzitter Jan Sinnige.

Ondanks waarschuwingen van onderwijsminister Jet Bussemaker, vraagt een aantal hogescholen en universiteiten er nog regelmatig om,

volgens het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en het Landelijk Studenten Rechtsbureau (LSR). ISO-voorzitter Jan Sinnige sprak er gisteren over met Bussemaker. 'We hebben de minister concreet gevraagd: toentertijd vonden we u aan onze zijde en schreef u: dit mag niet. Bent u daar weer toe bereid?'

In 2014 verzamelden het ISO en het LSR namelijk al klachten in hun *Zwartboek extra kosten naast college-*

geld. Daarop schreef onderwijsminister Jet Bussemaker in 2015 in een brief naar alle hogeronderwijsinstellingen: 'Als aan een onderdeel van de opleiding extra kosten zijn verbonden, moet de student een kosteloos alternatief worden geboden.'

Volgens de twee studentenorganisaties heeft dat slechts tijdelijk geholpen. Het ISO heeft gisteren bij de minister ook aangekaart dat de informatie over dat kosteloze alter-

natief wel bekend moet zijn bij studenten. 'Ze gaat de instellingen die er nu om vragen streng toespreken. Want dat mag dus niet', zegt Sinnige. Om welke universiteiten en hogescholen het gaat, zegt hij niet. 'We willen de betreffende instellingen eerst de kans geven om de situatie te verbeteren, voor we aan *naming and shaming* gaan doen.' Studenten met klachten kunnen zich nog melden bij extrakosten@lsr.nl. **MVV**

Werfpop wil geen glazen spoelen

Het Leidse gratis popfestival Werfpop vreest dat dit jaar wel eens de laatste editie zou kunnen worden.

Organisator Jeroen van der Lippe, wat is er aan de hand? 'Het Leidse College heeft besloten dat op evenementen in de stad voortaan herbruikbare ecoglazen gebruikt moeten worden. Dat is voor ons onmogelijk, en dat hebben we ook aangegeven. Dat heeft geleid tot uitstel: in 2017 hoeft het nog niet, maar in 2018 wel. Dat kunnen we niet organiseren.'

Hoezo niet? Grotere festivals dan Werfpop hebben ook van die ecoglazen.

'Ja, maar die krijgen veel meer subsidie, en zitten op een groter terrein. Wij doen vrijwel alles met vrijwilligers, en zouden er nog eens zestig tot tachtig meer nodig hebben om glazen te spoelen, bovenop de driehonderd die we al hebben. En je hebt plek nodig om te spoelen; die is er niet.'

'Bij andere festivals zien we daarnaast dat een systeem met statiegeld

leidt tot minder drankverkoop.

'Omdat we op relatief weinig subsidie draaien – we krijgen 20.000 euro van de gemeente; één euro per bezoeker – zijn we vrijwel geheel afhankelijk van de baromzet. Wij zijn bang voor lagere bestedingen.'

Zijn van die bioplastic-glazen die Lowlands heeft geen optie?

'Wat ons betreft wel. We staan voor honderd procent achter het doel van dit besluit: meer duurzaamheid.'

'Maar geef ons dan de kans om

het op onze manier te doen. We zijn er bovendien niet van overtuigd dat die ecoglazen wel zo duurzaam zijn.'

'Het rekenwerk daaraan is ingewikkeld, maar onderzoek van TNO laat zien dat het niet eens per se schoner is dan gewone plastic wegwerpbekers.'

Wat nu? 16 juli de laatste Werfpop?

'Gelukkig wordt in Leiden de soep meestal niet zo heet gegeten als 'ie wordt opgediend.' **BB**

‘We moeten onze stem verheffen’

Rector verzet zich tegen aanval op wetenschap

‘De wetenschap mag *nooit nooit* ondermijnd worden’, zei rector magnificus Carel Stolker woensdag tijdens 442ste viering van dies natalis van de universiteit.

DOOR VINCENT BONGERS In de Pieterskerk haalde Stolker uit naar de zuiveringen van Erdogan in Turkije en de handelswijze van Trump in de VS, maar hij maakte zich ook zorgen over ontwikkelingen in Nederland. ‘Er waart een boosheid door dit land, door Europa, en door de wereld’, zei Stolker, die aan een nieuwe termijn van vier jaar als rector begint. ‘Een

boosheid tegen ongeveer alles, en dus ook tegen onze universiteiten.’

En die boosheid kan ‘venijnige vormen aannemen’, ging hij verder. ‘Verzichte wetenschap’ was de kop van een redactioneel commentaar van *NRC Handelsblad* onlangs. Er wordt terecht kritisch gekeken naar wetenschap en universiteit, aldus Stolker. ‘Of de balans tussen onderwijs en onderzoek niet is zoekgeraakt; of dat we te veel belang hechten aan ranglijstjes van universiteiten. En belangrijker nog: of we nog wel het volste vertrouwen mogen hebben in de wetenschap. Allemaal goede vragen maar ze mogen *nooit nooit nooit*

een ondermijnende toon krijgen. Zeker niet in een wereld die op weg lijkt naar *alternative facts*.’

Stolker keek over de grenzen. ‘We kijken met verbijstering naar wat er in Turkije gebeurt, een land waarmee we talrijke academische banden onderhouden: sluiting van universiteiten, massaal ontslag van nu al zo’n 7000 academici. In Iran was er vorige week het bericht van een aanstaande terdoodveroordeling van Ahmadreza Djalali, professor aan de Vrije Universiteit Brussel. Deze collega staat voor zovele anderen.’

Ook Donald Trump kwam langs in de toespraak. ‘In Amerika, een land

waar we altijd zo zeker van waren, is er de fysieke *ban* die de Amerikaanse president afkondigde, in strijd met het internationale recht, en die ook wetenschappers en studenten raakt. Er is de systematische twijfel die wordt gezaaid over kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek; en er zijn de ondermijnende aanvallen van de Amerikaanse president op de onafhankelijke rechtspraak in de VS. Als het om ondermijning van de democratische rechtsorde gaat, dan moeten wij onze stem verheffen. Zeker aan een universiteit die de nalatenschap van Cleveringa beheert. Wees zuinig op alle universiteiten.’

Tijdens de dies kreeg de historicus en China-deskundige Frank Dikötter een eredoctoraat. Het is immers het *Leiden Asia Year*; ook de twee diesoraties die werden gehouden hadden een stevige link met dat continent. Hoogleraar Rechten Jan Michiel Otto sprak over politieke ontwikkelingen in Indonesië en in Nederland die betrekking hebben op de Islam en recht.

Maria Yazdanbakhsh, hoogleraar Immunoparasitologie hield haar oratie over onderzoek naar parasieten en ziekten in Indonesië. En over de connectie van dat land met Nederland en Leiden.

Zwijgcontracten verboden

De Universiteit van Amsterdam heeft de gedragscode voor ontgroeningen aangescherpt. Geen zwijgcontracten meer, geen vernederingen en geen discriminatie. Wel: tandenpoetsen en twee liter alcoholvrije drank per dag.

De gedragscode ‘Promotie- en kennismakingstijd’ werd afgelopen week ondertekend door de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit, de Hogeschool van Amsterdam, en de Amsterdamse Kamer van Verenigingen. De laatste is een koepelorganisatie van 25 studentenverenigingen in de hoofdstad.

Aanleiding is het incident tijdens een ontgroening van een heren-

dispuut van het Amsterdamsch Studenten Corps in september. Drie aspirant-leden belandden toen in het ziekenhuis, nadat ze in de gracht moesten zwemmen en tussen afval moesten slapen.

Tijdens de kennismakingstijd moeten studenten de gelegenheid krijgen zich te wassen en tanden te poetsen, staat in de code. Elke vorm van geweld – dus ook discriminerende termen, vernederende handelingen en ongewenste intimiteiten – is verboden. Daarnaast mag het bestuur de aspirant-leden geen geheimhouding opleggen over de gang van zaken bij de KMT. Zwijgcontracten zijn op grond van de code dus nietig. **AK**

‘Hoor kind op school’

Wampie van Arkel is echtscheidingsadvocate. Ze geeft een workshop over *Collaborative Divorce*.

Wat voor workshop gaat u geven? ‘Het gaat over *collaborative divorce*, ook wel een overlegscheiding genoemd. Er is dan geen sprake van één mediator, of twee advocaten die procederen, maar van een team. De echtgenoten worden ieder bijgestaan door een advocaat, maar die strijden niet tegen elkaar, ze werken samen. Er is ook een psycholoog bij die het gesprek begeleidt. En als het nodig is een financieel deskundige.’

‘Als je constructief wil scheiden, op een positieve manier, waarbij je niet de strijd aangaat, kan je kiezen voor een mediator. Voor sommige mensen is dat voldoende. Bij anderen is dat niet genoeg, bijvoorbeeld als er een groot verschil is in kennis tussen de echtgenoten. Dan kan je denken aan een situatie waarbij één echtgenoot die ondernemer is, en de andere echtgenoot is altijd thuis gebleven om voor de kinderen te zorgen. Dan zijn de partijen te ongelijkwaardig. Degene die thuis is gebleven, heeft vaak geen idee wat er allemaal speelt in de onderneming, en is bijvoorbeeld niet in staat om kritisch naar de jaarcijfers te kijken. Dan werkt alleen een bemiddelaar niet zo goed. Zeker als er al dingen zijn gebeurd waardoor mensen niet meer goed tegenover elkaar staan.’

Hoeveel inspraak hebben kinderen?

‘In de wet staat dat hun stem altijd gehoord moet worden. Tot twaalf jaar is het de bedoeling dat ouders de kinderen er zelf bij betrekken, daarna worden ze ook uitgenodigd door de rechtbank. Of jongere kinderen ook echt worden betrokken,

hangt van de ouders af, maar ook heel erg van de kinderen. Ik ken vrij veel kinderen die tijdens de scheiding zeggen: ik vind het wel goed, ik hoef niet gehoord te worden. Maar die zeggen achteraf toch vaak dat het toch wel fijn was geweest om met een neutraal persoon te kunnen praten.’

‘Het is voor een kind best heftig om naar de rechtbank te gaan. Ik vind dat de rechtbanken dat ook niet goed organiseren. Het wordt vaak net voor de zitting van de ouders gedaan, wat natuurlijk heel confronterend is. Het is ook een groot imposant gebouw, waar je door de beveiliging moet, en je wordt als kind gehoord door een rechter in toga.’

Hoe zou u het graag zien?

‘Het zou ook op school kunnen. Dat is een vertrouwde omgeving. En niet een rechter moet het doen, maar iemand die getraind is om met kinderen te spreken.’

Wat zijn de gevolgen voor een kind dat niet goed wordt gehoord?

‘Dat krijgt het idee dat het er niet toe doet. En dat heel veel gevolgen voor de rest van je leven. Blijkt uit allerlei onderzoeken. Het heeft invloed op hoe je je gedraagt in relaties, vriendschappen, op school en werksituaties.’

‘Het leidt tot een lager opleidingsniveau, met minder goede kansen op een goede baan en een goed inkomen. Maar het leidt vaak ook tot moeilijkheden in relaties, en een grotere kans om zelf te scheiden.’ **AK**

Congres: Participatie van het kind in (echt)scheiding
Faculteit Sociale Wetenschappen
wo 15 febr, 13:00-18:00 u.

Eduardus Lee

Orkest repeteert op de wc

Op donderdag 16 februari komt het Nederlands Studenten Orkest naar de Stadsgehoorzaal. Momenteel hebben de honderd leden, waaronder vijf Leidse studenten, zich nog even teruggetrokken in een hoeve in Oost-Brabant.

‘We zitten hier sinds 2 februari’, vertelt violist Anouk van der Geest (23, master clinical neuropsychology aan de Universiteit Leiden) tussen twee repetities door. ‘Komende zon-

dag is ons eerste concert, hier in Someren.’ Daarna trekt het gezelschap het hele land door. ‘Als laatst spelen we in Amsterdam. Dan vertrekken we naar Londen voor nog een paar concerten’, vertelt violist Femke Hempel (21, psychologie).

Op het programma staan Johann Strauss Jr., Toru Takemitsu en Gustav Mahler. Hempel: ‘Vooral Mahler kun je eindeloos finetunen. Omdat we hier zo veel oefenen, klinkt het heel snel heel goed.’ Intensief is

het wel. ‘Hier en daar delen mensen wel massages aan elkaar uit, omdat ze last krijgen van hun schouders. We hebben ook yogalessen gehad.’ Van der Geest: ‘Over all klinkt het al prima, maar her en der moeten we nog flink bijschaven. Zonet oefende iedereen voor zich. De blazers samen; de rest zocht een eigen plekje om te repeteren. Van de slaapkamers tot op de wc. Ik zie alweer mensen richting de groepsrepetitie rennen, die nu gaat beginnen.’ **MVV**

Hoe verder met Humanities Campus?

De universiteit gaat 100 miljoen investeren in een nieuwe Humanities Campus. Maar de universiteit kampt nog wel met enkele dilemma’s, bleek maandag, na de laatste bijeenkomst van de Klankbordgroep Humanities Campus.

Daarin overlegt de universiteit met omwonenden en andere belanghebbenden over de bouwplannen van de universiteit.

Een van de uitdagingen, volgens universiteits-vicevoorzitter Willem te Beest, is ‘hoe we de continuïteit van onderzoek en onderwijs kunnen waarborgen, indien we niet eerst een nieuw centraal onderwijsgebouw kunnen bouwen alvorens we het Lipsius slopen.’

In het voorkeursplan van de universiteit zou op de huidige plek van het Lipsius een groot plein komen, en op de plek van de sociale huurwoningen daartegenover, een nieuw onderwijsgebouw. Maar de bewoners willen niet wijken, en woningcorporatie De Sleutels kondigde eind december aan niet meer mee te werken met de bouwplannen.

De universiteit wilde toen niet meteen reageren en verwees naar die laatste klankbordessie, ‘waarin de universiteit, alle partijen gehoord hebbende, haar conclusies zal presenteren.’

Bewoners lieten alvast aan *Mare* weten ‘heel erg opgelucht’ te zijn. ‘Maar we zijn pas echt gerust, als de gemeente Leiden het heeft afgeha-

merd’, zei buurvrouw Giny Schoemaker toen.

Met de conclusies van afgelopen maandag stapte de universiteit echter nog niet meteen naar de gemeente.

‘Het campusmodel heeft en had onze voorkeur’, laat universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke weten. Dat is het model waarin de woningen gesloopt zouden worden. ‘Maar nu moeten we toch terug naar de colleegetafel, met alle input uit de klankbordgroep.’

Volgende week staat het op de agenda van het college van bestuur van de universiteit. Pas later deze maand gaat een door het universiteitscollege vastgestelde rapportage richting de gemeente. **MVV**

Achtergrond

Passen, meten en claimen

Universitaire roostermakers aan het woord

Hoe plan je de colleges van 27 duizend studenten? Gewoon met de hand, zo blijkt uit een rondgang langs de roostermakers van de universiteit. 'Eén fout, en tweehonderd eerstejaars staan voor een dichte zaal.'

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Ik doe het heel *old school*', zegt Marjan Rijnja, opleidingscoördinator van politieke wetenschappen, die het rooster maakt voor de honderden studenten. 'Alles gaat handmatig.' Voor haar liggen uitgeprinte Excel-bestanden. In gekleurde vakjes staat aangegeven wanneer zij de hoorcolleges gehouden wil hebben, in het groen. Werkgroepen zijn in het roze aangegeven.

Ze maakt nu anderhalf jaar de roosters voor politicologie. Daarvoor deed ze dat jarenlang voor Martinair. 'Dit gedeelte vind ik het leukst', zegt ze. 'Het puzzelen. Maar wat ik minder leuk vind, is dit...'

Ze staat op en pakt twee stampvolle ordners uit haar kast. Daarin zitten stapels formulieren met tabellen. Op de tabellen staan namen van colleges, voorzien van Usis-codes en handgeschreven reserveringsnummers. Een helse klus, zegt ze, om allemaal in te vullen. 'De eindeloze administratie kost veel tijd. Alles moet met de hand worden ingevoerd, en dat is zo omslachtig. En dit jaar komen er twee mappen bij, voorspelt ze. 'Vanwege de nieuwe opleidingen in Den Haag.'

Het roostermaken op de universiteit gebeurt in twee delen. Eerst ontwerpen de opleidingscoördinatoren hun ideale conceptrooster, waarbij ze rekening kunnen houden met wat hun opleiding nodig heeft. Daarna moeten al die concepten ingepast worden in het zaalreserveringssysteem, genaamd ZRS. Die reserveringen worden uitgevoerd door andere medewerkers, die met het systeem kunnen werken.

De volle ordners van Rijnja zijn stapels met zaalaanvragen voor ZRS. Het systeem is ouderwets, zegt ze. 'De aanvragen moeten hier met de hand worden ingevuld. Daar gaat veel tijd inzitten. En als iets verandert, moet ik de E-Studiegids aanpassen, de docent informeren, studenten informeren, etc. Met een centraal systeem zou dat automatisch gebeuren.'

'Dat komt voort uit traditie', denkt Helmi Schlaman over de decentrale inroostering. Ze maakt de roosters voor *life, science and technology*.

'Vroeger hadden we op de bèta-faculteit misschien twintig, dertig instromers per jaar. Dat zijn er nu soms tweehonderd. Als ik iets wil veranderen, ben ik ruim drie kwartier bezig per vak. En daarna moet alles moet nagelopen worden op fouten. Er is geen automatische controle. En omdat alles handmatig wordt gedaan, is het extreem foutgevoelig. Eén fout kan er dus toe leiden dat er opeens tweehonderd eerstejaars voor een dichte zaal staan. ZRS geeft geen melding bij conflicten en fouten. Een roostersysteem zou dat wel doen.'

Dat is niet helemaal waar, zegt Rogier de Bruin van het Universitair Facilitair Bureau (UFB). 'Ik durf te zeggen dat er geen – goed, nauwelijks – roostersystemen bestaan die aan alle eisen voldoen.' Universiteiten die zo'n systeem hebben ingevoerd, hebben dit volgens hem 'ondanks ambitieuze plannen' vaak maar beperkt geïmplementeerd.

'Het roosteren is een complexe samenvoeging van wensen en eisen, en dat vraagt om nauwe afstemming tussen opleidingen, docenten en onderwijsprogramma's.' De professionele gebruikers zijn 'uitermate tevreden' met het huidige systeem, benadrukt hij.

Met de conceptroosters voor psychologie, waarbij elk jaar 1500 master- en bachelorstudenten instromen, is hoofd administratie en roostermaker Hetty Simonis in piekperiodes 'fulltime bezig' met plannen. De rest van het jaar kost het haar de helft van haar tijd. 'Niets is zo veranderlijk als het onderwijs.

'Er is een gigantisch tekort aan grote collegezalen'

Docenten kunnen uitvallen of weggaan. Ze gaan een ander vak geven. Dan is er weer een zwangerschapsverlof. Het is een continue puzzel.'

Dat puzzelen gaat handmatig. Dat betekent in veel gevallen een Excel-bestand, maar sommigen doen het liever op papier, zegt Karin van der Zeeuw, hoofd onderwijsondersteuning bij Geesteswetenschappen. 'Sommigen gebruiken gewoon een planbord.'

Zo schuiven ze met de beschikbaarheid van docenten en zalen. Daarbij houden ze er rekening mee dat studenten en docenten niet van negen tot vijf hoorcolleges willen. En proberen ze colleges op maandag om negen uur te vermijden, want dan komt niemand opdagen.

Simonis probeert de eerstejaars bijvoorbeeld zoveel mogelijk bij elkaar te zetten. 'Ik zet ze in dezelfde werkgroepen en tutorgroepen: dan

leren ze elkaar beter kennen.' Rijnja zegt ook de omstandigheden van de docent in de gaten te houden. 'Als een docent bijvoorbeeld liever 's ochtends werkt, omdat hij 's middags zijn kinderen moet ophalen, houd ik daar rekening mee.'

Maar dat lukt niet altijd. 'Er is een gigantisch tekort aan grote zalen', verzucht Rijnja. De universiteit heeft elk jaar meer studenten, en maar één zaal die groot genoeg is om hoorcolleges van grote opleidingen als rechten en psychologie te houden: de C4/5 in het Gorlaeus, die 750 studenten aankan.

De grootste zaal in het Kamerlingh Onnes Gebouw van de Rechtenfaculteit kan 350 studenten aan, en die op de Faculteit Sociale Wetenschappen maar 300. En dat terwijl de eerstejaarscolleges minstens 400 man moeten huizen.

En als iedereen op dinsdag of donderdag om elf uur wil, gaat dat natuurlijk niet. Wie de grootste zaal mag gebruiken, vechten de roostermakers één keer per jaar uit, tijdens het zogeheten 'grotezalenoverleg'. Daar is de versnippering duidelijk, zegt Simonis. 'Iedereen wil gunstige tijden. Je wil wel samenwerken, maar tegelijkertijd ben je ook concurrent.'

Schlaman: 'Daar zitten alle roostermakers van verschillende opleidingen bij elkaar. En die hebben allemaal een rooster in hun hoofd, en zien het grote plaatje niet. Er wordt vanuit de opleiding gedacht: "Het is mijn opleiding, dus zo moet het." Het gaat vanuit emotie. Het zou beter zijn als er een facultaire roostermaker is, die de opleidingen goed kent en die het grote plaatje ziet.'

Rijnja vindt die ontmoetingen 'bijzonder moeizaam.' 'Het zijn taai

discussies, waarbij iedereen erg op zijn punt blijft staan.

Je moet heel sterk zeggen: tot hier en niet verder. Ik merk dat anciënniteit en hiërarchie een rol spelen. Opleidingen zoals Rechten krijgen hun claims eerder door. Oudere opleidingen hebben vaak vaste tijden waarop ze altijd college hebben gegeven. Ik zag een mail rondgaan waarin een opleiding ons beschuldigt dat wij "hun" tijdstip afpakken.'

De roostermaker van Rechten, Rob Hogeboom, herkent dit beeld niet. 'Verdeling van de grote collegezalen gaat in goed onderling overleg tussen de verschillende gebruikers', zegt hij. 'Voor zover mij bekend heeft deze verdeling tot op heden niet tot grote problemen geleid.'

Schlaman: 'Soms staan opleidingen recht tegenover elkaar. Dan moet er worden gekneed: wil jij niet hier, dan kunnen wij daar.' Na het grotezalenoverleg gaat het UFB aan de slag om alles rond te krijgen. 'We sluiten een groepje mensen drie weken op in een kamer om dat te doen. Het lukt altijd.'

Bij Geesteswetenschappen wordt juist veel binnen de eigen faculteit opgelost, omdat er veel kleine opleidingen zijn, zegt Van der Zeeuw. 'De werkgroepen kunnen allemaal terecht in het Witte-Singel-Doelen-complex. De grote opleidingen, geschiedenis en Engels bijvoorbeeld, maken gebruik van de grote zaal in het Lipsius. Als die niet beschikbaar is, moeten we uitwijken naar andere faculteiten.'

De bezettingscijfers van de zalen worden jaarlijks besproken met de

faculteiten, zegt De Bruin. 'Zalen zijn nu voor gemiddeld 62 procent bezet, en bij één op de vijf reserveringen blijkt de ruimte onnodig gereserveerd', mailt hij. Dat zalen niet altijd optimaal bezet worden, hoort volgens Schlaman bij onderwijs. 'Je hebt nu eenmaal pieken en dalen.'

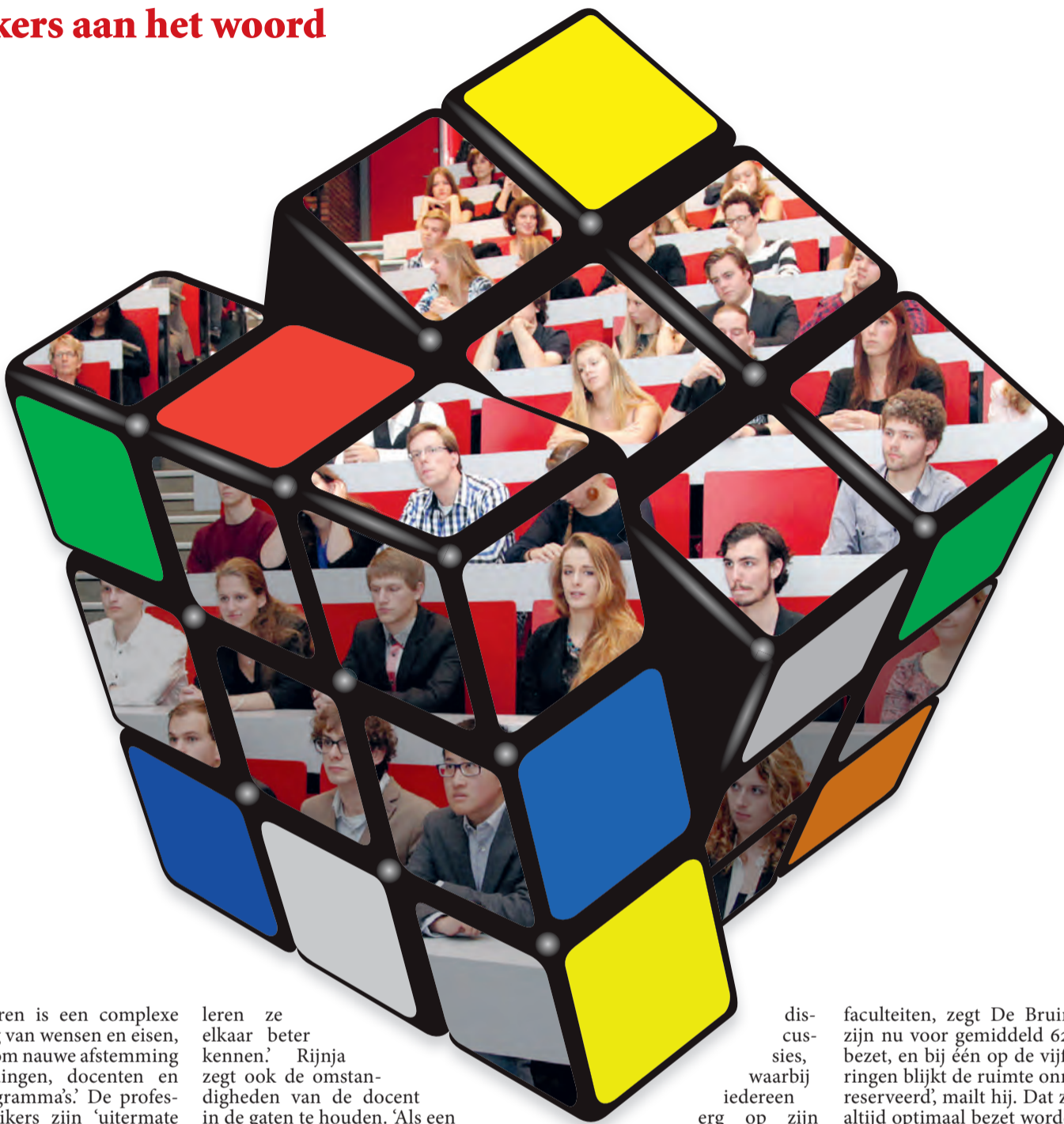
Maar ruimte is een groot probleem, vindt Rijnja. 'Er worden steeds meer studenten aangetrokken, maar er is gewoon geen ruimte voor. Als je meer studenten wil, moet je ook ruimte aanbieden, en die is er gewoon niet. Huur desnoods een circulent. Of stop anders met werven.'

'Huur desnoods een circulent, of stop met werven'

Ze twijfelt ook of het nieuwe Wijnhavencomplex in Den Haag, waar de bachelor *international relations and organizations* in september van start gaat, niet te klein is. 'We hadden ingeroosterd op 150 eerstejaars. Er zijn nu al 400 internationale studenten bezig met inschrijving. Die zullen niet allemaal ook echt starten, maar ik heb al een plan B gemaakt voor 300 studenten. En als die doorgaan naar het tweede jaar, denk ik niet dat er genoeg ruimte is.'

Volgens het bestuur van Sociale Wetenschappen is die ruimte er wel, laat portefeuillehouder bedrijfsvoering Rolf Oosterloo weten. 'In het gebouw bevinden zich een zaal met een capaciteit van ongeveer 600 studenten en een zaal met een capaciteit van meer dan 300 studenten.'

Rijnja: 'Wat dat betreft was het bij Martinair handiger. Als een vliegtuig vol zit, is het gewoon vol.'

Patiënt met een waterhoofd in het ziekenhuis van Mbale, Oeganda, in 2011. Foto Io Cooman

Doe-het-zelf-MRI

Radioloog wil niet alleen diagnoses voor 'rijke mensen'

Onderzoekers uit Leiden en Delft bouwen een goedkope, low-tech MRI-scanner voor ontwikkelingslanden. 'De vraag is: hoe zwak mag je magneet nog zijn?'

DOOR BART BRAUN De afdeling radiologie zit op de derde verdieping van het Leids Universitair Medisch Centrum, maar MRI-hoogleraar Andrew Webb en zijn groep zitten op de begane grond. Dat komt omdat hun lievelingsapparaat meer dan vijftigduizend kilo weegt; het heeft extra draagvermogen nodig.

De 7 Tesla-MRI-scanner is een van de paradepaardjes van het Leids Universitair Medisch Centrum. Er zijn er niet zo gek veel van op de wereld, en ze brengen in hele hoge resolutie stukjes van het menselijk lichaam in beeld. Als *Mare* langskomt, ligt er een patiënt met een gehoorprobleem – zijn arts wil weten hoe de gehoorzenuw precies loopt, zonder het oor open te snijden. Een kunststukje, want die zenuw is ongeveer een millimeter dik.

'Dit is hoe wij het hier doen', zegt Webb. 'Dat apparaat kost 8,5 miljoen, het krachtige magneetveld vereist vloeibaar helium van enkele graden boven het absolute nulpunt. Er is supergetraind personeel nodig om met het apparaat te werken, en als hij stuk gaat, komt er iemand van Philips vanuit het Brabantse Best om hem te repareren. Dat is allemaal niet handig als je een ziekenhuis in Oeganda bent.'

Vandaar dus dat er in heel Oeganda – 38 miljoen inwoners – zes keer minder MRI-machines

staan dan in het LUMC, namelijk één. Webb wil daar wat aan doen. 'Hier hebben we een ontzettend complex apparaat, en de data die dat oplevert verwerken we tot beeld met een computer die in wezen vergelijkbaar is met een gewone PC. Ons idee is om het andersom te doen: een simpeler systeem dat minder kan, en krachtiger rekenwerk.'

'Prima natuurlijk, zo'n miljoenensubsidie, maar voor 80 procent van de wereldbevolking doet het niets'

'Ons', dat is een samenwerkingsverband van Webb met twee mensen van de TU Delft: micro-elektronica-expert Rob Remis, en hoogleraar toegepaste wiskunde Martin van Gijzen. Het drietal kreeg onlangs een zogeheten Open Mind-subsidie voor hun idee van de platzak-MRI. Die subsidies zijn relatief kleine beurzen – 50.000 euro – voor originele, toepasbare ideeën.

Op de tafel in Webbs lab liggen wat plastic ringen, met daarin een cirkel van kleine kubusvormige magneetjes. Gewone, permanente magneten zoals je op een koelkastdeur kan vinden. Ze kosten ongeveer één euro per stuk. Als je er genoeg bij elkaar doet, krijg je een magneetveld van 0,1 tot 0,2 Tesla, de veldsterkte waar het Leids-Delftse team vooralsnog op mikt. Webb: 'Ons doel is niet om net zo goed te worden als de apparatuur die hier staat, ons doel

is om net goed genoeg te worden. Voor heel veel medische diagnoses hoeft het beeld niet tot op de millimeter nauwkeurig te zijn.'

'De vraag is eigenlijk: hoe zwak mag je magneet nog zijn?', legt Webb uit. 'De ontwerpen en prototypes gaan dus tussen onze drie groepen op en neer, om te kijken waar je nog mee weg komt. Martin kan dus heel concreet zeggen: "We hebben een magneet nodig die twee keer beter is dan dit." Over een jaar moet er een werkend prototype zijn: 'Robuust, transporteerbaar, en goed genoeg om diagnostisch wat mee te kunnen', vat Van Gijzen de ambitie samen.

Met zo'n zwakke magneet zou je bijvoorbeeld wel waterhoofdjes kunnen diagnosticeren. In Afrika is dat een veel voorkomend probleem bij jonge kindjes. Door verschillende oorzaken, in Afrika meestal infecties, kan het zijn dat zich in het brein hersenruggenmergsvocht ophoopt. Gevolgen zijn bijvoorbeeld scheelkijken, epilepsie, zwakzinnigheid, en bij kinderen een snel uitzettende schedel. Dat zou je willen vaststellen vóórdat het hoofd opzwellt, en als dat toch is gebeurt, wil je het 'water' (eigenlijk hersenruggenmergsvocht) aftappen, en dan wil je kunnen zien of je buisje niet verstopt raakt.

'Waterhoofden zijn eigenlijk relatief makkelijk in beeld te brengen', legt Van Gijzen uit: er zitten grote vlekken van water in het hoofd, en juist water maak je zichtbaar met MRI.

Een zwak magneetveld levert een zwakker signaal op, en meer verstoring. Van Gijzens wiskunde moet dat compenseren. 'Een van de dingen die we willen proberen: die magneetring laten

draaien. Dan krijg je allemaal verschillende beelden die je kan combineren tot een afbeelding met een hogere resolutie.' Ook vermoedt hij dat snellere computers kunnen compenseren voor de effecten van een niet-homogeen veld.

Het uiteindelijke ontwerp moet volledig openbaar worden: zowel de bouwplannen als de software. Een lokaal fabriekje in Afrika zou dan goedkope MRI-apparaten kunnen maken en onderhouden. Van Gijzen: 'Het idee is dat de kennis naar Afrika gaat. We willen niet een brok technologie daar droppen, waar de mensen vervolgens niet mee verder kunnen.'

Waarom doet een hoogleraar met een apparaat van 8,5 miljoen nog zijn best voor een subsidie van vijftigduizend euro? Webb: 'In alleen al mijn groep hebben we nu 15 verschillende subsidies lopen, voor een totaal van zo'n tien miljoen euro. Dat is allemaal gericht op het stellen van diagnoses bij rijke mensen. Prima natuurlijk, en belangrijk, maar voor tachtig procent van de wereldbevolking doet het niets. Dat geld in die beurzen dat is toegewezen aan specifieke projecten; ik kan niet zeggen: "Hé, je had me geld gegeven voor hersenonderzoek, maar ik heb er een goedkope laag-veld-MRI van gebouwd."

'Bovendien geeft het ons ouwe rotten de kans om weer eens het lab in te gaan, en zelf iets vanaf de grond af aan op te bouwen. Dat is zeldzaam tegenwoordig; je kan bijvoorbeeld ook niet meer zelf je auto onderhouden, omdat alles op software draait. Maar het is wel waarom we ooit ingenieurs zijn geworden.'

Quarantaine met Pokéstops

In de meest recente editie van het vakblad *Medical Hypotheses* staat een suggestie van de Leidse neurologen Martijn Tannemaat en Ahmad Aziz, over het mobiele computerspelletje *Pokémon Go*. Plekken in de echte wereld kunnen een belangrijk knooppunt zijn in dat spel; het resultaat daarvan was dat het op bepaalde rustige plekken ineens stikte van de naar hun telefoon sturende *PoGo*-spelers. De Nederlandse politie maakte slim gebruik van dit gegeven door Pokéstops – plekken waar je voorwerpen voor in het spel kan vinden - te plaatsen in rustige woonwijken, om inbrekers af te schrikken.

Op plekken die interessant zijn voor het spel, komen spelers bij elkaar. En die zijn interessant vanuit het perspectief van ziekteverspreiding: actieve spelers lopen van spellocatie naar spellocatie, en kunnen zo steeds andere spelers besmetten. Dat wil je voorkomen.

Je zou dus als er een uitbraak van een besmettelijke ziekte is, tijdelijk de parameters van *Pokémon Go* – of wat tegen die tijd de populairste buitenspel-app is – kunnen aanpassen. Als je ervoor zorgt dat de mensen in het geïnfecteerde gebied alleen maar bestemmingen binnen dat gebied toegewezen krijgen, beperk je het besmettende effect.

In extreme gevallen zou je zulke apps zelfs tijdelijk stil kunnen leggen, maar Tannemaat en Aziz voelen er meer voor om mensen in zo'n geval aan te moedigen om een binnen-activiteit te gaan bedrijven. 'We stellen daarom ook voor om de lancering van populaire computerspellen en televisieseries te laten samenvallen met de verwachte uitbraken van met een seizoen samenhangende ziekten als de griep', schrijven ze.

Levend vaccin

Sommige vaccins bevatten alleen stukjes van de ziekmaker waartegen ze besmetten, maar andere versies bevatten een zorgvuldig verzwakte variant van die bacteriën of virussen. Zulke zogeheten 'levende' vaccins zijn goedgekeurd voor gezonde mensen, maar niet voor mensen met immuunsysteemproblemen. Als je bijvoorbeeld een donornier hebt, moet je allemaal medicijnen nemen die voorkomen dat je immuunsysteem de vreemde nier afstoot. Maar dat zorgt er ook voor dat je immuunsysteem minder goed overweg kan met een virus, ook al is dat verzwakt.

Tenminste, dat is de theorie. In de praktijk is er eigenlijk niet zoveel bekend over hoe slecht levende vaccins zijn voor mensen met zulke immuunproblemen, omdat ze geen vaccins krijgen. Maar het zijn bij uitstek mensen bij wie het handig zou zijn als je ze wél kon vaccineren, want tegen de echte, onverzwakte ziektes krijgen ze het al helemaal moeilijk.

In het vakblad *Vaccine* houdt een internationaal team van wetenschappers, onder wie LUMC'ers Emile Jonker en Leo Visser, het onderzoek naar deze kwestie tegen het licht. Conclusie: het gaat verrassend vaak goed, al hangt het sterk af van de patiënt – mensen met immuunziekten als reuma worden minder vaak ziek dan dragers van een donororgaan. Van de meer dan twintigduizend patiënten in de studies overleden er twee.

Dat getal, twintigduizend, suggereert groot onderzoek met veel patiënten en een grote controlegroep, maar dat valt tegen. De meeste studies zijn klein en niet zo goed opgezet, en de onderwerpen lopen nog behoorlijk uiteen. De auteurs durven het dan ook niet aan om op basis van hun conclusies de huidige aanbevelingen voor levende vaccins aan te passen.

Achtergrond

Een gastarbeider uit Oezbekistan wast zijn voeten, in Sint-Petersburg. 'Niemand geeft deze mensen een stem', zegt onderzoeker Oshank Hashemi. Foto Dmitrij Lettschuk/Hollandse Hoogte

Zij tellen niet meer mee

Gevluchte promovendus start onderzoek naar Russische arbeidsmigranten

Als kind ontvluchtte Oshank Hashemi Afghanistan en doet onderzoek naar gastarbeiders in Rusland. 'Zelfs als je situatie uitzichtloos is en niks lijkt te lukken, is er nog van alles mogelijk.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Van andere migranten hoor ik soms dat ook zij hun aankomstdatum nooit vergeten. Bij mij was het 16 november 1998, met het vliegtuig op Schiphol, in mijn eentje. Ik was elf jaar', vertelt Oshank Hashemi (29). Vorige week won hij de Peter Baehr-prijs van de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF, voor zijn promotievoorstel.

'Ik kom uit Afghanistan, uit Kabul om precies te zijn. Mijn ouders wisten al langer dat ze wilden vertrekken, maar het werd steeds uitgesteld.' Halverwege de jaren negentig hadden de streng-islamitische Taliban grote delen van Afghanistan veroverd. 'Mijn vader was communist. Uiteindelijk kregen mijn ouders de status van politiek vluchteling. Ik zou samen met mijn moeder en zusjes vluchten, maar onderweg moest ik alleen verder. Het duurde een tijd voor mijn moeder en zusjes de reis konden voortzetten. Ik kreeg in Nederland intussen de status van *ama*, alleenstaande minderjarige asielzoeker. Toen mijn moeder eindelijk in een Nederlands asielzoekerscentrum belandde, zat ik al bij een pleeggezin. Door allerlei bureaucratie duurde het even voor we weer bij elkaar waren.' Tegenwoordig wonen zijn ouders in Engeland. 'Maar vooral mijn zusjes zijn helemaal vernederlandst.'

Op de middelbare school raakte hij gefascineerd door Ayaan Hirsi Ali, destijds islam-kritisch VVD-Kamerlid, afkomstig uit Somalië. 'In een van haar boeken las ik over het UAF. Zo kwam ik op het idee om er zelf aan te kloppen. Zij regelden bijvoorbeeld studiefinanciering voor me. Ik ben het UAF eeuwig dankbaar. Zelfs als je situatie uitzichtloos is, als je in een azc zit, als niks lijkt te lukken, is er nog van alles mogelijk.'

Vorig jaar studeerde hij cum laude af bij Russische en Euraziatische studies in Leiden. Nu wil hij promotieonderzoek gaan doen, ook met steun van het UAF. Bij de Baehr-prijs hoort namelijk een geldbedrag van tienduizend euro. 'Ik ga de beeldvorming van gastarbeiders in Rusland onderzoeken. In aanloop naar de parlementaire verkiezingen van af-

gelopen herfst, zat ik Russische kranten te lezen. Het ging vaak over immigranten, bijvoorbeeld dat gastarbeiders verantwoordelijk zouden zijn voor 75 procent van alle verkrachtingen. Ik vroeg me af of dat überhaupt wel kón kloppen.

'In Rusland wonen veel illegalen, vaak onder erbarmelijke omstandigheden. Er staan afschuwelijke dingen over hen in de kranten, maar niemand geeft die mensen zelf een stem. Het erge is: ik ken best wat Russen. Als ik hen naar deze mensen vraag, reageren ze: ze zijn vies en ze verpesten alles. Terwijl ze het allerzwaarste werk doen. Niemand heeft iets positiefs over gastarbeiders te zeggen, hoewel er toch enig contact is. Als Russen iemand nodig hebben voor een klusje, weten ze hen wel te vinden. Maar ze bekommeren zich niet om hun rechten, hun gezondheid of hun kinderen. Die gaan meestal niet naar school. In Nederland is er tenminste nog zoiets als een verblijfstatus. In Rusland heeft elke stad zo'n beetje een eigen variant daarop, die vaak niet al te veel inhoudt.'

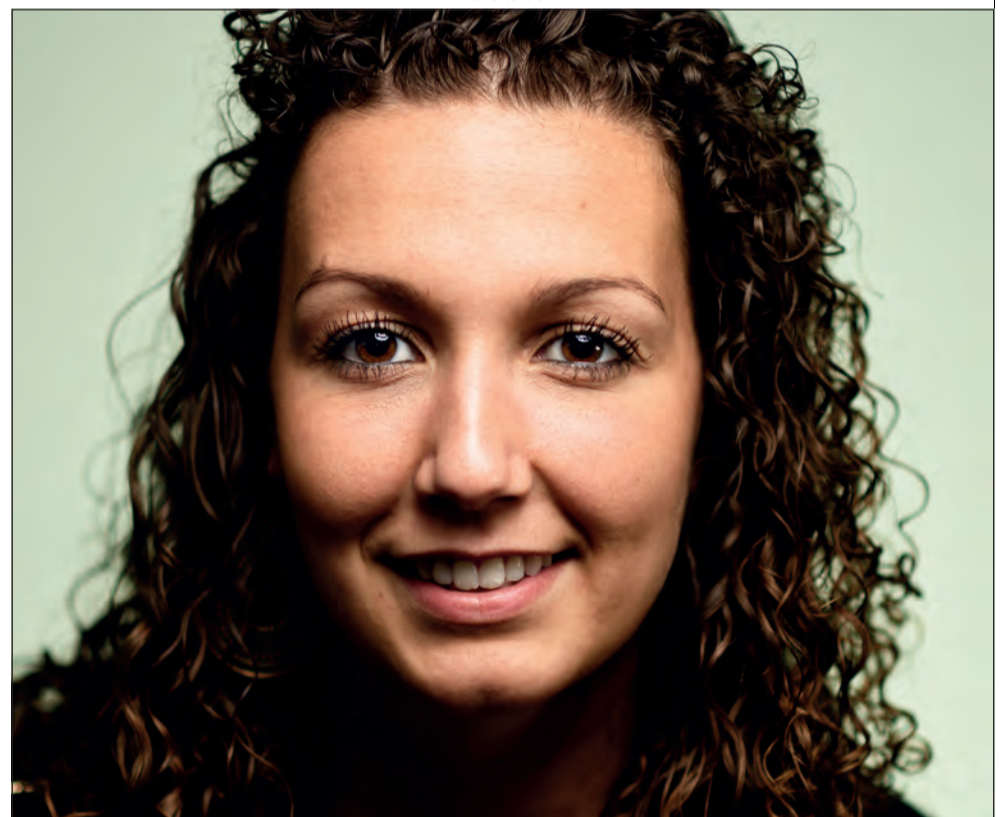
Otto Boele, universitair hoofddocent Russisch in Leiden, bracht hem op het idee om te focussen op de beeldvorming in onafhankelijke films en documentaires.

'Daarin worden de leefomstandigheden van gastarbeiders getoond. Veel van hen komen uit Centraal-Azië, ze werken tien tot twaalf uur per dag, voor lage lonen of soms helemaal niets, ze wonen gerust met tien man op een kamer.' Hij wil ook zelf naar Moskou reizen voor zijn onderzoek. 'Ik wil met mijn eigen ogen zien hoe het met deze mensen gaat. Zo kan het een casestudie worden. Als je in Rusland bent, kom je hen sowieso tegen. Voor mijn masterscriptie ging ik vaak naar de Staatsbibliotheek van Moskou. Dan nam ik de taxi. Werkelijk elke taxichauffeur komt uit Centraal-Azië. Soms spraken we met elkaar. Ze waren heel negatief. Ooit hoorden ze erbij, samen met de Russen hadden ze het land opgebouwd, maar nu telden ze niet meer mee.'

Die scriptie ging trouwens nog over iets heel anders. 'De symbolistische literatuurkritiek (*mythevorming*) van Nikolaj Gogol aan het begin van de twintigste eeuw, was de titel. Ik ging Russisch studeren omdat ik op school graag Dostojevski las.

'Dat ik nu zo'n maatschappijkritisch onderzoek ga doen, had ik niet achter mezelf gezocht. Het liefst blijf ik wel in de wetenschap. Onderzoek is toch wat minder emotioneel.'

Advertentie

**MSc MEDISCHE
PSYCHOLOGIE**

Meld je vóór 1 maart 2017 aan

Tweejarige
master op het
snijvlak van
Psychologie en
Geneeskunde

www.tilburguniversity.edu/master/mp

TILBURG UNIVERSITY

Understanding Society

Verkeerd, te veel en te moeilijk

Wetgeving neemt af, maar ondernemers merken daar weinig van

De overheid probeert om de het aantal regels voor ondernemers te verlagen. Maar die zeggen daar weinig van te merken. De twee partijen bedoelen iets anders met het woord 'regeldruk', ontdekte promovenda Esmeralda Vergeer.

DOOR BART BRAUN 'Ondernemers zijn niet per se tégen regels', legt juriste Esmeralda Vergeer uit. 'De voedingsindustrie geeft bijvoorbeeld aan dat regels ontzettend belangrijk zijn voor consumentenvertrouwen. Als één bedrijf stiekem paardenvlees verkoopt in plaats van rund, heeft de hele sector daar last van. Veel fabrieken hanteren veiligheidsregels die verder gaan dan de Arbo, want als iemand een ongeval krijgt en de productie ligt daardoor een dag stil, kost dat een vermogen.'

Toch zie je op het nieuws vooral ondernemers die protesteren tegen de regels van de overheid: boeren die de gierkar open zetten, vrachtwagens die snelwegen blokkeren, huisartsen die formulieren domweg niet meer invullen. De regels zijn verkeerd, de regels zijn te moeilijk en de regels zijn met veel te veel, klinkt het keer op keer.

Toch neemt elke regering sinds Lubbers-III (1989) zich voor om in de regeldruk te snoeien, en te voorkomen dat er nieuwe regeldruk bij komt. Dat lukt nog ook. Tenminste: er verdwijnt daadwerkelijk papierwerk, de overheid maakt sommige regels echt simpeler of overzichtelijker. De ambtelijke lasten voor het bedrijfsleven dalen – met miljarden, zelfs.

Vergeer werkte toen ze met haar promotieonderzoek begon bij de Kamer van Koophandel in Den Haag; ze was projectleider Verminderend Regeldruk. 'De ondernemers die ik sprak, zeiden maar weinig te merken van de inspanningen van de overheid. Ook als ze in gemeentes werkten die binnen de overheid als voorbeeld golden van hoe het moest.'

Tijd voor onderzoek, dus. De Universiteit Leiden heeft een zogeheten *dual PhD*-centrum voor buitenpromovendi die onderzoek naar hun werk willen doen. Het hielp Vergeer aan een promotietraject, en eind januari promoveerde ze op *Regeldruk vanuit een ander perspectief*.

Vanuit een ander perspectief – in dit geval vooral het perspectief van ondernemers – ziet alles er ook echt anders uit. Vergeer ging bij bedrijven langs, om te praten. Bijvoorbeeld: sinds 2010 is er een Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Die veegt 25 verschillende vergunningen, meldingen en ontheffingen bij elkaar. Een bedrijf dat iets wil verbouwen op haar terrein hoeft dus niet langer een aparte kap-, sloop- en bouwvergunning te

Boze boeren spuiten melk op agenten tijdens een tweedaags protest voor het Europees Parlement op 26 november 2012. Foto Geert Vanden Wijngaert

regelen, en ontheffingen voor geluidsoverlast en de monumentenwet. Alles gaat via één digitaal loket.

Minder, efficiënter, beter. Zou je zeggen.

Vergeer: 'Als ik ondernemers naar die wet vraag, dan geven ze aan dat ze nog steeds qua dienstverlening van de gemeente tegen problemen oplopen. Het is nog steeds lastig om zelf zo'n vergunning aan te vragen, en daarbij gaat nog wel eens wat mis. Dan willen ze samen met een ambtenaar kunnen kijken hoe het dan wel moet: "We willen ons wel aan de regels houden, maar help ons daar dan bij." Maar de gemeente zegt daar niet de capaciteit voor te hebben. In plaats daarvan worden ondernemers doorverwezen naar een commercieel adviesbureau dat ze helpt met de aanvraag, in ruil voor geld.'

'Een gemeente die enerzijds grondig snoeit in haar Algemene Plaatselijke Verordening, ziet anderzijds het niet-bieden van dat soort hulp niet als regeldruk. Juist die werkzaamheid is een knopje waaraan moet worden gedraaid: als je iets digitaal mag, maar je weet niet hoe je het in moet vullen, helpt dat niks.'

Een ander belangrijke factor is

wat Vergeer het 'gepercipieerd nut' noemt: hoe zinvol een ondernemer een bepaalde regel vindt. In Nederland houdt het Centraal Bureau voor de Statistiek bij hoe het gaat met allerlei branches. Daarvoor houdt het steekproefsgewijs enquêtes onder bedrijven; invullen is verplicht. Het CBS heeft die vragenlijsten de afgelopen jaren flink vereenvoudigd, en vraagt ook niet meer naar informatie die het al via andere kanalen binnen had gekregen.

'Maar ja, dat het minder werk is om hem in te vullen, verandert niets aan het gevoel van ondernemers dat ze dat voor niks doen', legt Vergeer uit. 'Geef duidelijke feedback over wat er met informatie gebeurt, dan zullen ondernemers het minder vervelend vinden om hieraan mee te werken. Ondernemers stelden zelfs voor om vragen toe te voegen waarmee het CBS opkomende problemen in de branche kan signaleren.'

Regeldruk draait om perceptie, benadrukt ze. 'Het gaat er niet om hoeveel druk er echt is, het gaat erom hoe je het ervaart. Beter communiceren is dus ook stukken belangrijker dan het afschaffen van de bijdrage aan de Kamer van Koop-

handel, waar ondernemers nauwelijks iets van merken. Het is zaak om het juiste beeld uit te stralen, en vertrouwen te wekken. Waartoe dient een regel? En, maakt de overheid een weloverwogen keuze?

Dat lukt niet altijd; veel ondernemers hebben het gevoel dat de gemeente zich te makkelijk aansluit bij bezwaarmakers, in plaats van een eerlijke, rationele afweging te maken. Ik sprak iemand die zei: "Er zijn 200 voorschriften voor de bouw, dus als ze me willen stoppen, weten ze altijd wel wat te vinden waarom iets niet zou mogen." Hij vermoedde dat dat omgekeerd ook zo was, maar hij kent die wetgeving niet. De ondernemer is geen volwaardige partner van de ambtenaar.'

Wat de overheid ook nog wel eens wil doen: met ondernemers een resultaat afspreken. Dus niet: we willen minder zwerfvuil, dus we voeren deze wetgeving in, maar: we willen zoveel minder zwerfvuil, en als dat niet lukt, komt er wetgeving. De campagne Nederland Schoon is geen overheidsactie, maar een initiatief van verpakkingsfabrikanten die niet willen dat er statiegeld of heffingen op hun producten komt.

Vergeer: 'Ik weet niet of het altijd

beter is om een probleem aan de branche over te laten. Als je regels opstelt in overleg met de ondernemers, kan dat ook best goed zijn. Zorg voor duidelijkheid, uitvoerbaarheid en proportionaliteit – de ondernemer moet het idee hebben dat de inspanningen die van je gevraagd worden opwegen tegen de opbrengsten. Nogmaals: ondernemers zijn helemaal niet tegen regels; er zijn alleen situaties waarin ze er teveel last van hebben.'

Esmeralda Vergeer, *Regeldruk vanuit een ander perspectief*. Promotie was 25 januari

Feit noch fictie?

Op 16 februari organiseert de Universiteit Leiden een bijeenkomst over regeldruk: 'Regeldruk: feit noch fictie?', samen met werkgeversorganisatie VNO-NCW en het Ministerie van Economische Zaken. Behalve Esmeralda Vergeer en haar promotor, hoogleraar Staats- en bestuursrecht Wim Voermans zullen ook meerdere politici spreken. Meer informatie: <http://bit.ly/2kju8WG>

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers

gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 24 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Rekenen, groep 4, bij leerling thuis in Stevenshof, €10,- per les. **Voortgezet onderwijs**: *Wiskunde, 2mavo. *Engels, 4havo. *Geschiedenis, Engels, brugklas VMBO-TL. *Engels, 2vwo. *Wiskunde, 3vmo. *Aardrijkskunde, geschiedenis, brugklas vm-

bo-basis. *Nederlands, Engels, 3havo. *Nederlands, brugklas, 2havo/vwo. *Nederlands, wiskunde, aardrijkskunde, brugklas vmbo-t, havo. *Wiskunde A, 4vwo. *Wiskunde, brugklas, vmbo-t. *Wiskunde, 2havo. *Nederlands, wiskunde, brugklas mavo. **Leiden-Zuid**, 7 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Engels, 2mavo. Onderwijswinkel, Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256.

E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Lezing: Plato: stichter van een Mysterieschool Door Stichting I.S.I.S. Woensdag 15 februari, 19.45 uur. Plaats: Galerie Café Leidse Lente, Haagweg 4, Leiden. www.stichtingisis.org

Presentation annual report Diversity Policy Feedback Group The Diversity Policy Feedback Group would

like to celebrate its first anniversary with you. This feedback group consists of Leiden University students and young alumni. The group reflects on our university's diversity policy and aims to help to improve the learning environment for all students by stimulating diversity and inclusiveness. The feedback group will present its annual report to vice-rector Hester Bijl on Wednesday **February 15**. You are

cordially invited to this event. After the presentation there is an opportunity to meet the members of the feedback group. **When?** Wednesday February 15, 16.00-18.00, (16.00-16.30 presentation, 16.30-18.00 snacks and drinks) **Where?** Spectrumzaal, Plexus (Kaiserstraat 25, Leiden) **Registration:** <https://form.jotformeu.com/70314454514348> **Info:** klankbordgroepdiversiteit@leidenuniv.nl

Are we welcome right now?

Academics speak out against Trump's ban on Muslims

Cartoon by Emanuele Del Rosso

A federal judge has halted America's sudden travel ban but President Trump is preparing a counterattack. "It hurts to see people like me being excluded."

When Amin Moradi, a PhD student from Iran, heard about the travel ban to prevent people from Iraq, Iran, Libya, Somalia, Sudan and Yemen entering the United States, he was gutted. "In March, there's a major conference of the American Physical Society in New Orleans and I wouldn't be able to go. And it's not just me, either. Friends of mine work for American institutes, including Massachusetts Institute of Technology (MIT). They went to Iran to celebrate New Year and got stuck there, even though they have work permits."

However, POTUS Donald Trump's executive order was blocked by a federal judge. For now, visitors and migrants with visas for the United States are allowed to travel to America. But the question is, for how long? Because, immediately after the decision, the president posted a message on Twitter: "The opinion of this so-called judge, which essentially takes law-enforcement away from our country, is ridiculous and will be overturned!"

"We have the impression that none of our students or staff have been acutely affected", says Caroline van Overbeeke, Leiden University's spokesman. But anyone hit by the ban

can count on the university's help.

"This ban is not just detrimental to the education of the thousands of students and researchers from those countries", remarks Moradi. "It's obstructing scientific progress too."

Zohreh Zahedi, a fellow Iranian who works for the Centre for Science and Technology, is concentrating on improving methods for judging scientific publications. She was "shocked" by the new rules. She had planned a visit to the American Library of Congress, but she might have to cancel the trip now. "It's a pity I'm not welcome."

"I'm a British citizen, it's my only nationality" explains Philosophy lecturer Ahab Bdaiwi. "When the British Foreign Secretary announced that the ban did not apply to British nationals, the American embassy in London contradicted his statement. I know of at least one case – an Iraqi who was not allowed into Michigan, despite having a valid visa. To be honest, I simply wouldn't risk it, unless the American embassy tells me directly that I wouldn't be turned back at the border. Some friends of mine rang the embassy to ask the exact details, but said they were more confused afterwards than they were before they spoke with them. The staff there apparently didn't know who the migration ban applied to either."

Bdaiwi continues: "I was born in Iraq, and go back frequently; I'm Muslim and I lecture on Islam. Several authorities have already been grateful for my expertise and despite

that, I'm treated like a threat. I was invited to a conference in New York in March, but perhaps I won't be able to go now. I could set up a video connection, but that only addresses one aspect of my not being there. Actually meeting people, building networks, exchanging ideas – that's how civilisation progresses. The fact that they're now preventing me from sharing my academic knowledge is mind-boggling and insane."

The philosopher does not think that the ban is an one-off incident. "The thing that's worrying me most

is not the fact that I can't go to America. In the earliest stages of the *Endlösung*, in which violence was used on a massive scale, Jews were dehumanised and their rights were restricted for a long time before it actually started. It's not just the United States; we can see something similar going on in Europe too: racism is on the rise – in the media and at university. I've even heard racist echoes among professors."

Archaeologist Sada Mire fled the civil war in Somalia as a child, arriving in Sweden without her parents.

"I'm a Swedish national, so I should not be effected by the ban, technically. However, I wonder if it would be smooth, as I am still a Somali. The last time I was in America was because I had been invited to give a speech at Princeton. It hurts to see people like me, with a refugee background, being attacked and excluded."

"You try to do your bit to make the world a better place and Trump classifies you as a bad guy", says Asghar Seyed-Gohrab, a senior university lecturer of Persian Literature.

He was born in Iran but has a Dutch passport. "I know Iranians in America who aren't leave the country in case they can't get back. I have relatives with green cards who are now in Iran and want to travel to the States. They had already booked the tickets. And apart from the question as to whether they'll be allowed in, people are simply scared."

Seyed-Gohrab will never forget his first trip to America. "I was carted off as soon as I landed. I was travelling with my professor. He couldn't find me anywhere – it was very awkward. I've had trouble with customs every time I visit America. Of course, my name and place of birth, Teheran, are red flags to them so they dragged me off somewhere and interrogated me for an hour and a half in a tiny office. I prefer not to think about it ..."

"They wanted to know why I was in the Netherlands and whether I still visited Iran. I had to wait with other 'coloured' people; it's horrible to be picked out like that."

Bdaiwi adds: "At the moment, there's a movement, led by other colleagues – not from Leiden, by the way, to boycott collaboration with the United States. It's still at an embryonic stage; so far, it's mainly a collection of responses and replies to the recent developments. You see, researchers are seriously worried. A message has to be sent. Because what's happening now will affect the entire academic world." **BB, VB & MVW**

'This goes against everything we stand for'

Last week, academic organisations spoke out en masse against the travel restrictions. As *Mare* went to press, the petition "NoToImmigrationBan.com" had been signed by some 30,000 American academics, including more than sixty Nobel Laureates.

"The proposed EO limits collaborations with researchers from these nations. We strongly believe the immediate and long term consequences of this EO do not serve our national interests", the petition states.

The Association of Universities in the Netherlands, an umbrella organisation of which Leiden University is a member, has denounced closing the borders: "Academics who work in the Netherlands are also confronted by considerable restrictions in maintaining their academic contacts. After all,

some of their academic contacts are now restricted in their mobility, which means they may not be able to attend conferences or seminars."

Leiden University College in The Hague appealed to students and staff – at least, to "those among you who are not attending the certificate award ceremony" – to join the protest march on Malieveld in The Hague last Wednesday. Initiator and public administration expert Caspar van den Berg from the Faculty of Governance and Global Affairs explained: "What's happening in America goes against everything we, as a university, stand for. We can choose to do nothing and let it go, or we can make a stand as scientists."

He stresses that the university itself did not take part, although The Hague's communications department

supplied the protest signs ("ACADEMICS AGAINST BIGOTRY SINCE 1575") for anyone who wanted them.

"The American policy of intolerance and alternative facts also impairs academic values. Leiden University has a tradition of fighting oppression, which can be traced back, through Cleveringa, to its founding father. When you are part of Leiden's academic community, you should realise that we achieved a lot here. I feel obliged to make myself heard."

Another petition is also gaining ground. It was started by astronomer Freeke van de Voort, who got her PhD in Leiden. Supporters pledge that they 'will not attend conferences in the US until their colleagues can.' The pledge has over 600 supporters, five from Leiden University.

Academische Agenda

Academische agenda 18

Prof.dr. H.A. Borgdorff zal op vrijdag 10 februari een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Theorie van het Onderzoek in de Kunsten. De titel van de oratie is 'Reasoning through Art'.

Dhr. H. Dirbas hoopt op dinsdag 14 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Thy Name is Deer. Animal Names in Semitic Onomastics and Name-Giving Traditions: Evidence

from Akkadian, Northwest Semitic, and Arabic'. Promotor is Prof.dr. H. Gzella.

Dhr. C.J.G. van Gageldonk hoopt op dinsdag 14 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Op zoek naar onderzoek'. Promotor is Prof.dr. W. Otterspeer.

Dhr. J.K.T. Postma hoopt op dinsdag 14 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Alexander Gogel (1765-1821), grondlegger van de Nederlandse staat'. Promotor is Prof.dr. H. te Velde.

Dhr. W.K. van Zijverden hoopt op woensdag 15 februari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'After the deluge'. Promotoren zijn Prof.dr. H. Fokkens en Prof.dr. C.C. Bakels.

Dhr. H. Verloop hoopt op woensdag 15 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Differentiated Thyroid Carcinoma. Studies on diagnosis, treatment-related side effects and well-being'. Promotoren zijn Prof.dr. O.M. Dekkers en Prof. dr. J.W.A. Smit (Radboud UMC).

Dhr. R. Wang hoopt op donderdag 16 februari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'A Place of Placelessness: Hekeng People's Heritage'. Promotor is Prof.dr. M.E.R.G.N. Jansen.

Mw. C. van den Hoven hoopt op donderdag 16 februari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The coronation ritual of the falcon at Edfu'. Promotoren zijn Prof.dr. O.E. Kaper en Prof. dr. Chr. Zivie-Coche (École Pratique des Hautes Études).

Mw. A.C. van der Heijden hoopt op donderdag 16 februari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Implantable Cardioverter Defibrillator; Clinical advancements in individualized and targeted treatment'. Promotor is Prof.dr. M.J. Schaliij.

Mw. P.C.A. Mulder hoopt op donderdag 16 februari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The contribution of metabolic and adipose tissue inflammation to non-alcoholic fatty liver disease'. Promotor is Prof.dr. J.H. van Bockel.

Forrest Gump van de steppe

Eerherstel voor vertrap en vergeten vuilnisbakkenpaard

Toen de quagga – een soort samenraapsel van een zebra, paard en een ezel – uitstierf, had niemand dat in de gaten. Dat dier verdiende een boek, vond Reinier Spreen. En wat bleek: het beest is bezig aan een comeback.

DOOR VINCENT BONGERS *Quagga, quagga, quagga.* Ooit klonk op de grasvlakten van het zuiden van Afrika een schel blaffend gehinnik, voortgebracht door een beest dat lang door raadsels is omgeven. Het dier deed denken aan een zebra, met strepen tot halverwege de romp. Maar het had een roodbruine vracht, de staart van een ezel, en de kop van een paard.

In 1883 stierf in Artis de laatste quagga.

Overigens was op dat moment niemand zich ervan bewust dat er een soort was uitgestorven. In de Kaapkolonie prijkte in 1886 de quagga nog op de lijst van bedreigde diersoorten. Maar toen hadden jagers al lang de hele populatie uitgemoord.

De Nederlandse quagga werd opgezet en kwam na enige omzwervingen terecht in het magazijn van museum Naturalis in Leiden, om daar nog verder in de vergetelheid te raken.

Totdat neerlandicus en schrijver Reinier Spreen op onderzoek uit ging. 'Ik was de naam een aantal keren tegengekomen en wist van de quagga in Artis', zegt Spreen. 'Dat is bij mij om de hoek. In de bibliotheek van de dierentuin vond ik maar twee verwijzingen. En dat terwijl het zo'n majestueus dier is. Als je er tekening van ziet, moet je denken aan afbeeldingen van mythische wezens in oude publicaties. Toen dacht ik:

"Als er geen boek over de quagga is, dan schrijf ik het zelf wel."

Onlangs verscheen *Monument voor de quagga*. Zondag geeft Spreen een lezing in boekhandel Van Stockum over de speurtocht naar een 'vertrap en vergeten' dier, waarvan hij de resten nog terugvond in de opslag van Naturalis. 'Ik heb het zelfs nog even aangeraakt. De huid is helemaal verstoff en valt haast uit elkaar. Echt oplappen gaat niet meer. Tentoonstellen zit er dus niet meer in.'

Over andere uitgestorven dieren als de Javaanse tijger en de dodo is redelijk veel bekend. Vooral de koddige vogel die niet kon vliegen, kreeg veel aandacht, onder andere door de televisieprogramma's van Boudewijn Büch. Spreen: 'Maar die geschiedenis is heel rechttoe rechtaan: de vogel werd ontdekt op het eiland Mauritius en vervolgens uitgeroeid door Nederlanders. Punt. De quagga spreekt veel meer tot de verbeelding. Ik stuitte steeds weer op mooie zijsporen. Er zijn zoveel misverstanden: de quagga legt ons steeds weer in de luren. Het lukte bijvoorbeeld lange tijd maar niet om vast te stellen wat voor beest het nu eigenlijk precies is. Het leidt zelfs tot felle ruzies tussen wetenschappers.'

Volgens Spreen is het beest aan een 'meesterlijke comeback' bezig. 'In 1984 wordt er een artikel in *Nature* gepubliceerd: de quagga is het eerste uitgestorven dier waarvan het dna wordt gekloond. Dit nieuws inspireert vervolgens schrijver Michael Crichton: "Stel dat we dinosaurïers kunnen klonen," denkt hij. In 1990 verschijnt het boek *Jurassic Park*, waarin de quagga figureert. Spielberg's verfilming drie jaar later is de grootste bioscoopkraker tot dan toe.

'De huid van de laatste quagga is verstoff en valt bijna uit elkaar', zegt Reinier Spreen. 'Tentoonstellen zit er dus echt niet meer in.'

Er zijn zelfs pogingen om het dier echt weer tot leven wekken. 'De inmiddels overleden Duitser Reinhold Rau, een soort *mad professor*, is in 1987 begonnen met het kruisen van steppezebra's die veel weg hebben van de quagga. Inmiddels zijn er vijf generaties en de gelijkenis wordt steeds treffender.

'In 2004 is pas echt vastgelegd welke plaats de quagga precies inneemt in het dierenrijk. De quagga is uiteindelijk toch nog aan de top gekomen. Het is een ondersoort maar ook naamgever van de soort

steppezebra: *Equus quagga*.'

De ondertitel van het boek is 'schlemiel van de uitgestorven dieren', maar dat valt dus nog best mee. 'De schlemiel lijkt wat dommig, maar blijkt vaak slimmer dan je had verwacht. De quagga is de Forrest Gump van de steppe.'

Reinier Spreen, *Monument voor de quagga*. Uitgeverij Fusilli, 208 pgs. € 19,90

Lezing in boekhandel Van Stockum, zondag 12 februari, 14:30 u., gratis

Het valt mee, tot de pleuris uitbreekt

Melodramatisch feestje in je studentenkamer

Tijdens Stukafest bieden 22 Leidse studentenkamers podium aan cabaretiers, dansers, schrijvers en de band Oliver Cried Wolf. 'Onze toetsenist hebben we op de groei gekocht.'

DOOR MARLEEN VAN WESEL 'Ken je die fabel, *The Boy Who Cried Wolf*?' vraagt Floris Olivier (21). 'Dat gaat over een jongen die steeds riep dat de wolven kwamen, om aandacht te krijgen. Tot er echt een wolf was. Toen geloofde niemand hem nog en werd hij opgegeten.'

De zanger-gitarist noemde zijn band daarom Oliver Cried Wolf. 'Een metafoor voor de gekke dingen die in je hoofd kunnen kruipen. Meestal valt het mee, tot de

pleuris een keer uitbreekt.'

Tijdens Stukafest Leiden spelen ze op een studentenkamer aan de Morsweg. Ook in 21 andere kamers zijn die avond culturele optredens te bezoeken, met onder meer cabaret, dans, poëzie en verschillende muziekstijlen. Oliver Cried Wolf maakt bijvoorbeeld... 'Wacht, dat heb ik laatst opgeschreven, voor als iemand ernaar zou vragen. Momentje! (...) *Een melodramatisch indiepopfeestje*, zo klinken we. Zelf kom ik meer uit de folk- en singer-songwriter-hoek. De bassist is nu heel erg van de jazz, maar hij is ook beïnvloed door soul en hiphop. De drummer komt van de hard-rock-kant, al is hij nu jazzstudent aan het Utrechts Conservatorium. En onze toetsenist is ook grunter en hij maakt filmmuziek. Grunten doet

hij bij ons niet, maar we combineren samen wel een eclectische verzameling van muziekstijlen.'

Olivier, die fulltime in de Leidse horeca werkt en de enige Leidenaar van de band, leerde de rest kennen op de Muziekacademie in Rotterdam. 'Ik was het zat om als singer-songwriter elke keer alleen op het podium te staan. Ik ging dus op zoek naar een stel gezellige gasten die goed konden spelen. Dat is gelukt: ik ben fan van al m'n bandleden en we kunnen ook gezellig bier met elkaar drinken.'

De toetsenist voegde zich iets later bij het gezelschap. 'Hij speelde toen nog niet heel lang piano, maar hij paste wel goed bij ons. Die hebben we dus maar op de groei gekocht. Dat is goed uitgekapt. Hij speelt pas een jaar of twee, drie, en hij is erg goed.'

Met z'n vieren én Oliviers vader, die sinds z'n pensioen roadie is, zijn ze al langs een mooie rij podia getrokken. 'Gebr. de Nobel, voor de finale van de Grote Prijs van de

Bollenstreek; het Outlaws Festival in Utrecht, waar we op de veranda van een antikraakflat speelden; Theater Zuidplein en BIRD in Rotterdam.'

Zelf speelde hij al vaker in huiskamers. 'Maar nog niet eerder met de hele band. Geen idee wat dat wordt, op Stukafest.' Ze spelen drie keer een half uur. Het publiek kan zo drie verschillende optredens kiezen. Daarna is er nog het Stukafeest met verschillende artiesten in Gebr. de Nobel. De kamer heeft Olivier nog niet gezien. 'Ik heb alleen gehoord dat we van te voren meeten. Na afloop gaan we denk ik nog wel naar het Stukafeest. Gooien we bij mij thuis even de instrumenten af. Vooral Traudes wil ik best graag zien. En ik geloof dat ik Breaking Leves wel eens eerder heb gezien, maar ik herinner me niet meer hoe of wat. Ik heb in elk geval het idee dat het heel gaaf wordt.'

Stukafestbestuurslid Sterre Rooijackers heeft ook nog een paar tips. 'De kaartjes voor zangeres Pitou en schrijver Kader Abdolah gaan heel hard. Vooral die laatste staat in een heel mooie kamer: de oude schildrijenkamer aan de Hooigracht', zegt ze. 'Zelf vind ik Pyke heel leuk. Dat is een singer-songwriter, in een klein, schattig kamertje, met uitzicht op de Lakenhal.'

Stukafest Leiden
Donderdag 16 februari
Tickets via Stukafest.nl/leiden

FILM

KIJKHUIS
La La Land
dagelijks 16.00, wo. 18.15, vr. za. zo. + di. 18.45, do. vr. za. zo. ma. di. 21.30
Movies That Matter on Tour:
The Island and the Whales
ma. 19.00
TRIANON
Demain tout commence
za. zo. 12.15, do. vr. + ma. di. 15.15, do. + za. + ma. + wo. 18.30, vr. + zo. + di. 21.30
Moonlight
dagelijks 18.45 + 21.30, do. vr. za. zo. ma. di. 15.30
LIDO
Sneak Preview
di. 21.30
Rogue One: A Star Wars Story 3D
do. vr. 12.00, do. vr. za. zo. + wo. 15.15
Brimstone
dagelijks 21.30
Meer films op www.bioscopenleiden.nl

MUZIEK

STADSGEHOORZAAL
Nederlands Studenten Orkest (NSO)
Do 16 februari, 20.15
GEBR. DE NOBEL
Matt Winson
Vr 10 februari, 19.30
On Demand
Vr 10 februari, 23.00, €11,-
Stukafeest
Do 16 februari, 23.00, €6,50
QBUS
Van Messing: Verwarde mannen
Vr 10 februari, 20.00, €5,-
Wellhalo goes Club 70
Za 11 februari, 20.30, €15,-
LOKHORSTKERK
Kamerkoor Akkoord
Za 11 februari, 20.00, 12 februari, 15.00, €18,- (vvk €16,-)
WAALSE KERK
Orgelconcert Erwin Wiersinga
Za 11 februari, 16.30

DIVERSEN

THEATER INS BLAU
Smaakmakers
Wo 8 februari, 20.30, gratis
De vlucht van een granaatappel
Do 9 februari, 20.30, €17,50
Veteranen
Vr 10 februari, 20.30, €18,-
CAMPAGNEPAND GROENLINKS (BREESTRAAT 122)
Feestelijke opening & activiteiten
Za 11 februari, 16.00
VAN STOCKUM BOEKVERKOPERS
Lezing Reinier Spreen: Monument voor de quagga
Zo 12 februari, 14.30
BOEKHANDEL KOOYKER
Poëzievoordracht Pink Meltzer: Hooked
Zo 12 februari, 15.00
LUMC COLLEGEZAAL 5
Jelgersmalezing Jan Dirk Blom: Zeldzame psychiatrische aandoeningen
Di 14 februari, 16.15
SHELTEMA
Science Café Leiden: Klimaatverandering
Di 14 februari, 19.40
WIJNHAVEN (DEN HAAG)
Alumni-event & feestelijke opening
Do 16 februari, 17.00, €15,- incl. buffet
NIUWE ENERGIE
Happietaria Leiden
t/m 24 februari
HET GEBOUW
Autismecafé
Do 9 februari, €19,30
SIJTHOFF
Expositie: This is China!
t/m 26 februari
GALERIE ARS
Expositie: Zout
t/m 12 februari
MUSEUM VOLKENKUNDE
Tentoonstelling: Wereld vol veren
t/m 5 maart 2017
SIEBOLDHUIS
Overzichtstentoonstelling Utagawa Kunisada
t/m 5 maart 2017
Casper Faassen: De dingen die voorbij gaan
t/m 4 juni 2017
RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN
Opening Stukafest Leiden
Do 16 februari, 19.00

Kamervragen

Foto Taco van der Eij

‘Tokio 2020 staat op mijn lijstje’

Junior Degen (23, Recht en Fiscaal Recht)

Huis: Bronkhorststraat
Kamer: 50 m²
Huur: 705 euro (excl.)
Huisgenoten: geen

Hoe lang woon je hier al?

‘Ik woon hier sinds deze zomer. Ik heb het appartement via een makelaar. Hij vond dat ik dit huis moest nemen. Het was eerst van de fysiotherapeut die hiernaast zit als optionele uitbreiding van zijn praktijk. Die was echter niet nodig, waardoor het vrij kwam te staan. Daardoor heb ik nu een fijne ruimte voor mezelf.’

Moest je veel klussen?

‘Voor ik erin kwam is alles nog geschilderd en gestuukt, waardoor ik zelf niet meer veel hoefde te doen. Hiervoor heb

ik met twee vrienden in Haarlem gewoond. Zij deden, net als ik, aan judo. Ook allebei op een hoog niveau. Toen trinden we nog elke dag voor Europese en wereldkampioenschappen.’

Je judo-foto's staan nog op de grond...

‘Klopt, ik heb nog geen tijd gehad om ze op te hangen. Na de zomer ben ik de KMT gaan lopen bij Minerva en daarna meteen doorgegaan met mijn studie. Ik weet ook niet zo goed of ik ze moet ophangen, en waar dan.’

Ben je gestopt met sporten?

‘Op dit moment doe ik ook niet meer zo veel als vroeger, er is hier niet echt een groep die op mijn niveau judoot. Dan zou het voor mij saai zijn, en voor de rest niet eerlijk. Maar iedere keer heen

en weer reizen naar Papendal in Arnhem is ook zo'n gedoe. Als je even pech hebt duurt het zo'n drie uur voor je er bent, dan train je anderhalf uur en dan kun je weer terug.’

‘Daarnaast krijg ik hier ook steeds meer verplichtingen met zowel mijn studie als mijn jaarclub bij Minerva. Tokio 2020 staat nog wel op mijn lijstje, maar op dit moment vind ik mijn studie ook erg belangrijk. Dat wil ik ook gewoon goed doen. Ik zie wel wat het gaat worden.’

Iets anders... Hoe kom je aan dat geweer?

‘Oh, die is van mijn opa geweest. Hij is onlangs overleden. Toen we spullen opruimden bij hem werd er gevraagd of ik ook iets wilde hebben. Ik heb toen de

luchtbus gepakt. Het is een mooi oud wapen met een houten embleem.’

Heb je nog meer wapens?

‘Ik heb ook het kapmes meegenomen, die ligt achter het Afrikaanse masker op de schoorsteenmantel en nog een dolk. Die zou best eens uit de Middeleeuwen kunnen komen. Ik vind het bijzonder om te hebben. ‘De kist uit Indonesië onder de tv is ook van hem. Die zat vol met negatieven. Mijn opa was fotograaf, vandaar. Hij fotografeerde vooral bruiloften en portretten. Hij had vroeger ook een donkere kamer in huis om ze te ontwikkelen. Dat is wel wat anders dan nu. Nu kun je foto's gewoon op je computer zetten en doe je er een filter overheen.’

DOOR MARLIES ROTHOF

Column

Spanningsboog

‘Goedemiddag! Mag ik je wat vragen? Wat studeer je?’ Ze willen het dolgraag weten, de mensen in iets te grote jassen die je een krantenabonnement proberen aan te smeren, nét voordat je de trein wil pakken op Leiden Centraal.

Ongeacht welke studie dit is, de inhoud van de krant die ze verkopen, sluit daar feilloos op aan. Ik glimlach dan altijd lief, bedank de persoon in kwestie en vertel hem of haar dat ik al een online abonnement heb.

Dat is niet helemaal waar. Mijn ouders hebben een klassiek abonnement en dan kun je de krant ook online lezen. En toch doe ik dat laatste niet.

Ik lees veel te weinig voor iemand die schrijft. Sterker nog, ik lees ook te weinig voor iemand die niet schrijft.

Als twaalfjarige lag bij ons thuis het *Volkskrant Magazine* altijd over de rand van het nooit gebruikte bidet dat naast het toilet stond. Zodoende bracht ik al mijn uren op de wc door met Sylvia Witteman en later met Hanna Bervoets.

Acht jaar later heb ik een spanningsboog van 140 tekens - dat is niet eens een toiletbezoek waard. In plaats van dat ik nieuws op een klassieke manier tot mij neem (tv, radio en papier), geef ik mijn kennisvergaring uit handen en laat ik de algoritmes van Mark Zuckerberg en Jack Dorsey hun werk doen. Precies datgene waar ik in ben geïnteresseerd, verschijnt op mijn tijdlijn.

Dat is een zorgelijke ontwikkeling. Uit alle berichtgevingen destilleer ik een zuiver concentraat dat aansluit op mijn interesses. Enerzijds erg prettig: ik zie graag dat mensen zich bezighouden met dezelfde dingen als waarmee ik me bezighoud. Dan heb je iets om over te praten op feestjes. Nog prettiger is dat mijn eigen mening constant wordt bevestigd door anderen.

Anderzijds jammer: er zijn vast genoeg andere interessante mensen op dat feestje, waarmee ik minder snel een praatje zou maken.

Om die reden kocht ik afgelopen weekend, in zo'n klein krantenwinkelje waar de grootste bron van inkomen waarschijnlijk de verkoop van sigaretten is, een zaterdagkrant. En maakte ik die hele zaterdag vrij om voor de rest niets anders te doen dan die krant te lezen. Het algemene nieuws, maar ook de reportages in de extra bijlage en het sportkatern waarvan ik altijd luidkeels roep dat het papierverspilling is.

Toegegeven: met het Zweeds raadsel dat twee volledige pagina's besloeg (waaronder: zitbadje, vijf letters), had ik wat moeite. De perfecte reden om bij mijn puzzel-buurvrouw langs te gaan.

Koop een krant, zet koffie, ga aan tafel zitten, lees en breng je eigen puzzel-buurvrouw/oma/moeder een bezoek. En als je daar toevallig geen tijd voor hebt, of tijd voor wil vrijmaken: geef jezelf dan desondanks toch even een schouderklopje. Je hebt voor vandaag alvast één column gelezen.

FEMKE BLOMMAERT is student taalwetenschap

Bandirah

